

Plenum

Torsdag 17.12.2015 kl. 10.01—23.27

5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som gäller omorganisering av Forststyrelsen

Regeringens proposition RP 132/2015 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Paula Risikko: Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till jord- och skogsbruksutskottet, som grundlagsutskottet och miljöutskottet ska lämna utlåtande till. Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet i plenum 9.12.2015.

Minister Tiilikainen presenterar, varsågod.

Debatt

20.18 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa rouva puhemies! Pyrin tässä alkupuheenvuorossa kohtuulliseen tiiviyyteen, koska ymmärrän myöhäisen illan ajankohdan ja tarpeen, että varmasti moni haluaa päästä sanoamaan sanasensa tästä Metsähallitus-lain uudistuksesta.

Aloitan sillä, miksi Metsähallitus-lakia uudistetaan, miksi metsätalous saatetaan yhtiömuotoon. Nykyisen kaltaisen liikelaitosmallin jatkaminen sillä tavalla, että markkinaehtoinen metsätalousliiketoiminta olisi edelleen sijoitettuna sinne konkurssikelvottoman liikelaitoksen sisälle, ei ole mahdollista. Eli meillä on jo vuodelta 2007 olemassa komission päätös, jossa todetaan, että tämä suomalainen liikelaitoslaki tässä mielessä ei ole kelpo ja relevantti. Kaikista muista liikelaitoksista on sen jälkeen käytännössä lainsäädäntö muutettu, ja nyt sitten myös tämä Metsähallitus-liikelaitosta koskeva laki ollaan muuttamassa.

Moni on kysynyt sitä, miksi tässä on nyt tämmöinen kiire, tuleeko jostain joku paine, tuleeko komissiosta tai mistä se tulee. Ei tämän liikelaitoslain muuttamisesta ole sinänsä annettu mitään päivämäärää, mutta siinä tavassa, millä on ajateltu, että tuo yhtiöittäminen tehdään, jotta voidaan Metsähallituksen sisälle muodostaa Metsähallituksen sataprosenttisesti omistama tytäryhtiö, joka sitten saa yksinoikeuden metsätalousliiketoiminnan harjoittamiseen valtion mailla, Metsähallituksen hallussa olevilla mailla, tämän kaltaisen järjestelyn tekemisellä, on kiire, koska tuo hankintalain muutos, mikä on tarkoitus huhtikuun alkuun mennessä saattaa voimaan eduskunnan käsittelyn jälkeen, tekisi tämän kaltaisen järjestelyn käytännössä mahdottomaksi. Riski olisi erittäin iso, että tätä järjestelyä ei enää voitaisi tehdä.

No, nyt kaiken keskustelun jälkeen, mitä tästä asiasta on käyty ja monenlaisia huolia ilmassa on ollut, oikeastaan ne huolet kertovat siitä rakkaudesta ja arvostuksesta, mikä suomalaisilla on Metsähallitusta kohtaan. Nyt tällä lainsäädäntömuutoksella taataan se, että

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Metsähallitus kuitenkin pysyy kokonaisuutena. Valtio omistaa jatkossakin valtion maa- ja vesialueet, niitten omistusoikeutta ei siirretä mihinkään, ja Metsähallitus sitten hallinnoi näitä valtion maa- ja vesialueita. Siitä kokonaisuudesta, mitä Metsähallituksen mailla yhteiskunnalle hyötyjä tuotetaan, totta kai siellä on se talousmetsistä saatava tuotto, joka on varsin merkittävä erä valtion budjetissa. Ensi vuonnakin 130 miljoonaa suurin piirtein taitaa olla tuo tuloutustavoite, mikä Metsähallitukselta sitten tulee meidän budjettiin erinäisiin hyviin tarkoituksiin käytettäväksi.

Edelleen Metsähallitus hoitaa ja hallinnoi niitä luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja, joita tänäänkin on täällä lisää toivottu, ja niillä tuotetaan tietysti sitä luonnon monimuotoisuutta, mutta myös paljon virkistyspalveluita kansalaisille. Ne ovat retkeilyn ja virkistuksen kannalta erittäin tärkeitä kohteita, mutta myös matkailuliiketoiminnan kannalta erittäin tärkeitä kohteita.

Edelleen Metsähallitus siis tuottaa jatkossakin kaikkea sitä hyvää, mitä siltä odotetaan, ja myös nämä yhteiskunnalliset velvoitteet, mitä Metsähallitukselle on asetettu, säilyvät nykyisellään. Liiketoiminnan harjoittamisessakin, mikä on vain siis osa Metsähallituksen toimintaa, otetaan huomioon biologinen monimuotoisuus, luonnon virkistyskäyttö, työllisyyden hoito, saamelaiskulttuurin ja poronhoidon edistäminen ja sitten myös se matkailulinkeino.

Kun tuolla eri kuulemistilaisuuksissa, mitä tästä asiasta syksymmällä järjestettiin, liikuin, niin pyysin paikalla olevia kymmeniä ja kymmeniä ihmisiä — oikeastaan siellä taisi olla muutama sata ihmistä yhteensä näissä tilaisuuksissa — antamaan arvosanan Metsähallituksen nykyiselle toiminnalle, ihan kouluarvosanalla, käsiviittauksella sopivan numeron kohdalla, ja kyllä siellä kasin ja ysin välissä oli se arvosana, minkä lähes kaikki tahot Metsähallitukselle antoivat.

Tämän nykyisenkaltaisen toiminnan, mitä arvostetaan, säilyttäminen mahdollisimman samankaltaisena, niin että kansalaisille tämä yhtiöittäminen ei juurikaan näkyisi, on tässä koko uudistuksessa punainen lanka. Sen takia vielä näitten kuulemistilaisuuksien jälkeen on tehty niitä muutoksia, otettu se työllisyydenhoitovelvoite edelleen mukaan, korostettu sitä, että myös tämän yhtiön työntekijöillä on jatkossa mahdollisuus paikallisten tahojen kanssa yhteensovittaa niitä erilaisia tarpeita ja intressejä, mitä siellä alueilla on. Se paikallisen tason hyvä yhteistyö, mistä Metsähallitusta arvostetaan ja kiitetään, ei myöskään tämän lain myötä vaarannu.

Metsähallituksen yhteiskunnallinen ohjaus jatkuu samalla tavalla niin kuin tähänkin saakka, eli eduskunnan ja valtioneuvoston ohjaustehtäviin ei tule muutoksia. Eduskunta hyväksyy ne keskeiset Metsähallituksen palvelu- ja muut toimintatavoitteet budjettikäsittelyn yhteydessä.

Johtamisjärjestelmää tässä yhteydessä pyritään selkiyttämään sen verran kuin se on mahdollista, nimenomaan sieltä julkisten hallintotehtävien osalta. Tämä on myös muutos, joka tehtiin näitten kuulemistilaisuuksien jälkeen, että kun siellä oli aiemmassa luonnoksessa kohtuullisen yleisesti nämä julkisten hallintotehtävien toimet kuvattu ikään kuin ympäristöministeriön toimialalla, niin sitä rajattiin selvemmin koskemaan tiettyjä lakeja, joiden toimeenpanosta sitten julkiset hallintotehtävät, Luontopalvelut vastaavat. Liikelaitoksen hallituksen ja toimitusjohtajan päätösvaltaan kuuluu tuo luonnonvarasuunnittelu, koko liikelaitoksen henkilöstöpolitiikka, yhteinen henkilöstö- ja taloushallinto, tietohallinto, viestintä ja julkaisutoiminta. Tällä pyritään varmistamaan se, että Metsähallituksen kokonaisuus säilyy.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Pohjoisessa ja itäisessä Suomessa, missä Metsähallituksella on merkittävin asema ja tietenkin ne maat etupäässä valtiolla ovat, Metsähallitushan on tavattoman merkittävä työnantaja. Nykyisin konsernin palveluksessa on 1 750 työntekijää, joista kuutisensataa on, 650 taitaa olla, siellä julkisten hallintotehtävien ja Luontopalveluitten puolella ja sitten reilu tuhat täällä emoliikelaitoksessa. Nyt jatkossa sitten tämän emoliikelaitoksen työntekijöistä hyvin suuri osa, 600—700, siirtyy tämän osakeyhtiön palvelukseen, ellei jopa vähän enemmän. Mutta just tässä muutoksessa on tärkeätä, että heillä säilyy se ikään kuin Metsähallituksen henki ja se mahdollisuus tähän paikalliseen toimintaan jatkossakin.

Huolia kannettiin myös tästä saamelaisten asemasta. Nyt täytyy todeta, että esitys ei sisällä saamelaisten asemaa heikentäviä muutoksia vaan tässäkin kohtaa nykykäytäntö jatkuu. Olen ymmärtänyt näin, että itse asiassa Metsähallitus on viime vuosina saanut myös saamelaisten puolelta tunnustusta siitä, miten asiat ovat käytännössä hoituneet.

Myös huolet siitä, että jokamiehenoikeuksia nyt jotenkin kavennettaisiin tai että metsästykseen tai kalastukseen valtion mailla tulisi joitain ihmeellisiä muutoksia, ovat huolia, joihin voidaan todeta, että niitä on turha ihmisten ottaa, koska tämänkaltaisia muutoksia tähän lakiesitykseen ei sisälly.

Loppujen lopuksi tässä tehdään ne välttämättömät muutokset Metsähallituksen liiketoiminnan yhtiöittämiseen, jotta voidaan varmistaa, että tämä puunkorjuu, metsien hoito, toimittaminen tehtäille jatkossakin on ikään kuin valtion työtä. Nyt se tulee vain sen valtion Metsähallituksen sataprosenttisesti omistaman tytäryhtiön hoidettavaksi, ja tällä tavalla itse asiassa varmistetaan näitä tuiki tärkeitä valtiokonsernin työpaikkoja Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Tässä, puhemies, päällisin puolin esittely.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat varata 1 minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, varaamaan sen painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

20.28 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille kiitokset esittelystä ja kiitokset siitä, että tämä esitys on täällä. Tätä on jo kahden edellisen hallituksen toimesta yritetty, ja olen itsekin aikanaan tässä ollut mukana, mutta silloin ei päästy satamaan, nyt on päästy satamaan. Se on tässä tärkeintä, että tässä selkiytyvät nämä toiminnot. Muistan hyvin, että silloin kun Metsähallitus voitiin pitää kokonaisena, niin 54 miljoonaa euroa oli se hyöty, mikä tuli siitä kokonaisuudesta, mutta nyt kun nämä kilpailulainsäädännön vaatimukset EU:n päästä ovat sitten vaatineet sen, että meidän pitää se osakeyhtiö tehdä, niin tässä se on tehty tavalla, joka on se toimeenpanon toteuttava, sen tehtävät toteuttava mutta joka kuitenkin mahdollistaa sen, että ne synergiaedut säilyvät, koska se on se tärkein. Yhdessä toimien ja sillä hengellä — niin kuin ministeri sanoi täällä — millä Metsähallitus on toiminut ja saavuttanut paikallisten ihmisten luottamuksen, se on hyvin tärkeä asia.

20.29 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään Genevessä YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien erityisedustaja on ilmaissut huolensa tästä laista ja siihen liittyvistä saamelaisten oikeuksista, koska tämä lakiesitys ei sisällä takeita saamelaisten oikeudesta perinteisiin elinkeinoihinsa ja alueisiinsa, jotka olivat aikaisemmassa lakiehdotuksessa. Hän myös arvosteli sitä, että saamelaiskäräjillä on ollut vain rajoitettu

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

mahdollisuus vaikuttaa lain valmisteluun, ja totesi, että tämä on vastoin YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen 19 artiklaa.

Tämä, että nykyinen hallitus on pyyhkinyt lakiehdotuksesta pois monivuotisesti valmistellut ja neuvotellut pykälät nykylainsäädännön ja sopimusten mukaisesta saamelaisten oikeuksien turvaamisesta, on yksi keskeinen huolenaihe tässä hallituksen esityksessä, mutta niitä on muitakin, joita en nyt minuuttiin saa mahtumaan.

20.30 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kyllä syvästi pettynyt, että keskusta tuo tämän esityksen. Viime kaudella, ministeri Tiilikainen, toimitti suuren keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtajana ja silloin sanoitte, että Metsähallitus pitäisi säilyttää kokonaisuutena ja parasta kansallisuusomaisuuden kannalta olisi, jos hallitus luopuisi uudistuksesta kokonaan. Kysyn teiltä, ministeri Tiilikainen: mikä muutti mielenne tässä asiassa?

Tuon myös saman huolen, mitä edustaja Hassi tässä korosti: YK antoi Suomelle tänään nuhteet Metsähallituslain luonnoksesta, koska saamelaisten oikeudet on poistettu. Kyllä uskottavan arktisen ja ihmisoikeuspolitiikan tekeminen edellyttää, että poistettut saamelaispykälät palautetaan.

Tässä on piilouduttu EU:n selän taakse. Se on totta, että kilpailuneutraliteettia edellytetään eli konkurssisuoja ja veroetu on poistettava, mutta siihen olisi ollut muitakin keinoja käytettävissä kuin tämä metsätaloustoimintojen osakeyhtiöittäminen.

20.31 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin se, että EU vaatisi konkurssisuojan poistamista, ei pidä paikkaansa. Hallituksen esityksessä on mainittu muun muassa Englannin, Norjan, Ranskan ja Saksassa muun muassa Baijerin osavaltion metsäorganisaatioitten malli, ja siellä nimenomaan on todettu se, että ne organisaatiot voivat mennä konkurssiin.

Voipi olla, että näiden asioiden suhteen tulee ihan lähiaikoina uutta tietoa, ja kysynkin ministeri Tiilikaiselta, että jos esimerkiksi saadaan uutta valoa siihen, että ensinnäkään Destia-päätös ei velvoita, siinä ei ole mitään yleistä yhtiöittämiskaavaa Suomen metsäorganisaation suhteen — Euroopan unionin maissa on lukuisia eri malleja, kuinka hoidetaan valtion kansalaisten yhteistä maa-, metsä- ja vesiomaisuutta — mitään sellaista EU-pakkoa ei ole, mitä te sanotte, ja meillä on jo nyt lukuisia esimerkkejä siitä, että asioita voidaan hoitaa monella tapaa, niin mikä takaa seuraavien eduskuntien suhteen sen, kenen taaseissa yhteinen omaisuus on ja kenellä ne yhtiön osakkeet ovat, jos yhtiömalliin mennään.

20.33 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä niin kuin moni muukin täällä vastustimme vielä vuosi sitten tätä osakeyhtiöittämisasiaa. Mutta ensi huhtikuussa tulee tosiaan voimaan direktiivi palveluiden käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisesta, ja minä en ainakaan ole valmis ottamaan sitä riskiä, että puolalaiset esimerkiksi voittaisivat kilpailutuksen ja tulisivat hoitamaan Savukosken kunnan metsät. Se on meille niin tärkeää, että sen hoitaa Metsähallitus ja paikalliset työntekijät tekevät nämä työt.

Mutta sitten Savukosken kunta: Tilanne on se, että kuntamme verotuloista tällä hetkellä viidesosa tulee Metsähallitukselta, kun Metsähallitus hallinnoi 95:tä prosenttia meidän kunnan pinta-alasta. Kyse on siis älyttömän tärkeästä asiasta. Nyt sitten haluan kysyä: onko varmistettu, että meidän kunnan verotulot varmasti säilyvät, se viidesosa kunnan verotu-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

loista Metsähallituksen kautta, myöskin tällä uudella osakeyhtiömallilla? (Markus Mustajärvi: Ei ole varmistettu!)

20.34 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut hyvin selvästi esille jo näitten muutamien puheenvuorojen aikana, että tällaiseen muutokseen, mikä tässä on tehty, ei ole tosiasiallista tarvetta, kun sitä perustellaan EU:n kilpailulainsäädännön vaatimuksilla. Ja ministeri itsekin sanoi, että tämä ei tule aiheuttamaan juurikaan muutoksia. Minua ihmetyttää, miksi tämä muutos sitten pitää tehdä, jos niistä syistä sitä ei tarvitse tehdä, mitkä sanotaan, ja sitten se ei tule aiheuttamaan juurikaan muutoksia. Tietysti minua hämmentää myöskin se, että tätä kritisoidaan luonnonsuojelijoiden ja retkeilijöitten näkökulmasta, koska pelätään, että heidän oikeuksiaan rajoitetaan, ja sitten epäillään myöskin, niin kuin tässä äsken kuultiin, näitten kuntien näkökulmasta, mutta olen ymmärtänyt, että tätä epäillään myöskin sitten tämän metsän tuoton näkökulmasta. Eli tässä on monelta suunnalta tätä kritiikkiä. On aika ihmeellistä, että tämä kritiikki on niin valtavaa, jos tällä ei ole suurtakaan vaikutusta.

20.35 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulta on nyt muutama kansalainen kysynyt tämmöistä asiaa, että kysypäs siellä meidän edustajana, kun meitä täällä huolettaa, että ei kai meidän pohjavesiä nyt sitten jatkossa ole mahdollista myydä ulkomaalaisille yrittäjille, niin että meidän kaikki pohjavedet ovat kohta muiden omistuksessa. Haluan nyt, että täällä salissa tämä sanottaisiin, että kansalaiset kuulisivat, että eihän näin nyt vain ole.

20.35 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä esitystä Metsähallituksen uudelleenorganisoinnista on käsitelty jo vuosia eri hallitusten toimesta, ja nyt esitys on vihdoinkin täällä eduskunnassa. Kiitos siitä, hyvä niin.

Puutun vain yhteen esityksen yksityiskohtaan, joka on johtamisjärjestelmä: Vastuu ja valta on nyt saatava kirjattua selkeästi ja yksiselitteisesti, niin että keskinäinen kiistely ja ristiveto saadaan lopetettua. Muuten on vaara, että jaettu vastuu ei ole kenenkään vastuuta. Mielestäni talossa voi olla vain yksi isäntä kerrallaan, ja uskon, että johtamisjärjestelmän selkeyttäminen on tässä kaikista keskeisintä: jos se toimii, kaikki muut mahdolliset ongelmat saadaan sitä myöten ratkaistua, mutta jos johtaminen ei toimi, ei ole selkeää ja johdonmukaista, niin silloin on vaarana, että ei ole olemassa niin pientä ongelmaa, mikä ei Metsähallituksen toimintaa halvaannuttaisi.

20.36 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minä olen tosi iloinen, että tämä keskustelu pystyttiin siirtämään ajankohtaan, jossa voimme käydä tämän ministerin läsnä ollessa. Tämä on niin iso ja merkittävä asia. Tässä on kyseessä meidän koko kansallisomaisuutemme.

Minä haluan nostaa esille Euroopan ainoan alkuperäiskansan, saamelaiset. Aivan kuten edustaja Hassi totesi, me olemme tänään saaneet nuhteita YK:n tasolta asti. YK:n alkuperäiskansojen oikeuksiin perehtyvä raportoi on ottanut kantaa tähän esitykseen, sanonut, että tämä esitys tällaisenaan uhkaa saamelaisten oikeuksia ja heidän mahdollisuuksiaan perinteisiin elinkeinoihinsa ja maihinsa.

Ministeri kuitenkin vakuutti puheenvuorossaan, että saamelaisten asema ei heikkene. Jos se kerran on se tavoite, pyrkimys ja tahtotila, minkä takia silloin heikentämiskieltopy-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

käliä ei kirjata, niitä pykälä, jotka varmistivat saamelaisten aseman ja oikeudet? Aiemmassa, kun täällä on mainittu, että tätä on työstetty pitkään, viime kaudella työstetyssä versiossa nämä pykälät olivat olemassa. Miten ministeri aikoo toimia tämän asian kanssa? Kuuletteko te nyt tarkemmalla korvalla YK:ta kuin suomalaisia tutkijoita, ihmisoikeus- asiantuntijoita, jotka ovat kritisoineet aivan samaa asiaa?

20.37 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri totesi, tämä lakiesitys on aiheuttanut paljon huolta, ja se kertoo siitä, miten tärkeitä ja rakkaita meidän yhteiset metsämme suomalaisille ovat.

Ministeri otti puheessaan esille, että käytännössä tämä ei tulisi kauhean paljon muuttamaan asiaa. Sen takia olisi hyvä näitten huolien hälventämiseksi varmistaa, ettei muutoksia tule, että kirjataan lakiin selvästi sekä nämä saamelaisten oikeudet että se, että tämä on täysin valtion omistama yhtiö, joka noudattaa julkisuusperiaatetta niin, että eduskunnalla on edelleen mahdollisuus vaikuttaa siihen, ja sitten se, että ei siirretä tänne liiketalouspuolelle nyt sellaisia alueita, joilla ei ole mitään liiketaloudellista merkitystä, niin kuin yleiset vesialueet, ei retkeilyalueita eikä myöskään näitä luontaistalousalueita, koska nämä ovat niitä suuria huolia, mitä kansalaisilla on ollut: että jos ne siirretään sinne, niin sitten niistä ruvetaan rahastamaan.

20.38 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, onko poliittista jeesustelua, mutta tietysti tämä on moneen kertaan täällä ollut. Vanhasen hallitus tätä aikanaan ajoi, se ei mennyt maaliin. Viime kaudella tätä ajettiin kokoomuslaisen ministerin toimesta, mutta perussuomalaiset ja keskusta yhdessä myös hallituspuolueitten, demareitten ja vasemmistoliiton, kanssa pystyivät tämän torjumaan. Kun nyt selkeästi arvioiden mukaan tämä on heikompi esitys kuin se viimekautinen, mikä ihme tässä nyt on, että me haluamme riskeerata kansallisomaisuuden sillä, että me avaamme keittiön oven sille, että tulevien hallitusten aikana, jos tämä yhtiöitetään, on kuitenkin lainsäädännön oikopolulla siinä mahdollisuudet, että tämä kansallisomaisuus valuu meidän käsistämme pois, niin kuin kävi Digitalle taikka Yaralle, josta varmasti keskustapuolueella on erityisen ikävät muistot siitä, että lannoitteet menivät ja maanviljelijät maksoivat (Puhemies koputtaa) sen kaupan todella nopeasti? Mikä ihme on tässä nyt niin paljon parempaa kuin viime kaudella?

20.40 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on kehittynyt nyt lausuntokierroksella kyllä hyvään suuntaan, kiitoksia siitä ministerille. Mutta totta kai se sisältää useita elementtejä vielä, joita täytyy valiokuntakäsittelyssä sitten katsoa lävitse. Kun tehdään hyvä ja kattava valiokuntakäsittely, niin uskon, että löydetään sellainen ratkaisu, johon sitten myös eduskunnan on aikanaan hyvä yhtyä.

Valitettavasti tähän lainvalmisteluun on liittynyt paljon myös suoranaista propagandaa ja väärinymmärryksiä, joita myös täällä nyt useat edustajat ovat tuoneet esille. (Markus Mustajärvi: Millä kohdin, esimerkkejä?)

Nyt haluaisin ottaa kantaa tässä saamelaisten asemaan ja myös siihen, minkälaisia viestejä tuolta YK:sta tänään saatiin. On aivan totta, niin kuin ministeri sanoi, että saamelaisten asemaa ei olla tässä heikentämässä. Nyt myös hallituksella on määrätietoinen kanta ja linjaus siitä, miten alkuperäiskansan asioita ryhdytään kehittämään. Näistä tehdään oikeus-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

ministeriön hallinnonalalla tutkimus, ja näen tärkeänä, että sitten mahdollisesti palataan asioihin, kunhan tämä kokonaiskysymys on selvillä.

Ministeriltä olisin kysynyt, voisitteko nyt kertoa (Puhemies koputtaa) näistä kuntakoh-
taisista neuvottelukunnista, millä tavalla ne tulevat sitten toimimaan.

20.41 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ei ole kyse propagandasta, edustaja Kärnä, vaan aidoista huolista, mitä meillä kaikilla täällä on. Ja olen siitä täysin samaa mieltä, että tämä pitää nyt käsitellä asianmukaisesti, ja en ymmärrä ylipäänsä tätä nopeaa aikataulua ja kiirettä, koska en usko, että näin suurella asialla pitäisi olla näin suurta kiirettä. (Jari Leppä: Siis yli kymmenen vuoden käsittely on kiirettä?)

Kuten tässä useammat ovat jo maininneet, tätä on valitettavan moni taho ehtinyt jo kritisoida. Puhutaan siis järjestöistä, omistajista, jopa yrityksistä, hyvin monesta eri suunnasta. Ja toisaalta tämä EU:n taakse meneminen tuntuu enemmänkin sanahelinältä. Nyt olisi ihan korkea aika myös puhua siitä, mikä on se todellisuus ja minkä takia nyt tätä uudistusta ollaan tekemässä.

Tässä lakiesityksessä on useita ongelmakohtia, en pysty niitä kaikkia tässä avaamaan, mutta toivon kovasti, että hallitus jälleen kerran pystyisi käyttämään omaa harkintaansa. Meillä on kaikki mahdollisuus vielä panostaa meidän yhteiseen omaisuuteemme, ja tässä vaiheessa sitä ei ole varaa (Puhemies koputtaa) ainakaan menettää.

20.42 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Metsähallitus-laki koskettaa kolmasosaa maamme vesi- ja maa-alueista, (Markus Mustajärvi: Kaikkia suomalaisia!) ja tähän uuteen lakiluonnokseen on tehty muutoksia, jotka heikentävät Luontopalveluiden asemaa ja ympäristöministeriön ohjausta. Se herättää huolen luontoarvoista. Varsinkin edustaja Viljasen puheet täällä yhdestä isännästä vain lisäävät pelkoja. Toisaalta Kärnä puhui siitä, että eduskunnan on syytä huolella käsitellä asia ja on oltava valmius myös tehdä pykälämuutoksia. Valtion maankäyttöä koskevien ristiriitojen vähentämiseksi olisi parasta siirtää julkisten hallintotehtävien taseeseen ne alueet, joiden merkitys metsätaloudelle on vähäinen, kuten retkeilyalueet ja luontaistalouden alueet.

Ja toisaalta, miksi, jos saamelaisten asema ei heikkene ja alkuperäiskansan asema ei heikkene, tämä pykälä heikentämiskiellosta on kokonaan poistettu laista? (Silvia Modig: Juuri näin!) Sen voisi sinne lisätä. Tämä pykälä on itse asiassa ihan sanasta sanaan luetta-
vissa ja löydettävissä (Puhemies koputtaa) entisestä lakiluonnoksesta.

20.43 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ymmär-
rän niin, että tätä lakiesitystä on syytä viedä eteenpäin muun muassa niillä perusteilla, mitä
täällä edustajat Maijala ja Kärnä ovat aiemmin jo todenneet.

Mutta kahteen kysymykseen.

Ensinnäkin tämä johtamisjärjestelmä, joka on yksi iso kysymys. Ministeri sanoi tuossa esittelypuheenvuorossaan suurin piirtein näin, että johtamisjärjestelmää on pyritty selkeyttämään niin paljon kuin mahdollista. Onko tilanne nyt se, että tavallaan tällaisen kaksina-
paisuuden riskit tässä johtamisessa on eliminoitu? Onko selkeää, että Metsähallitus pystyy
puhumaan nyt yhdellä äänellä?

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Ja sitten tähän omistukseen. Onko nyt selvää, että Metsätalous Osakeyhtiö tulee olemaan sataprosenttisesti Metsähallituksen omistama? Ja ennen kaikkea, onko selvää, että yhtiötä ei voi yksityistää missään olosuhteissa?

20.44 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Ojala-Niemelä täällä viittasikin, niin todellakin, Ylen haastattelussa maaliskuussa 2014 te, ministeri Tiilikainen, kommentoitte, että Metsähallitus pitäisi säilyttää kokonaisuutena ja parasta kansallisuusomaisuuden kannalta olisi, jos hallitus luopuisi uudistuksesta kokonaan, kun tätä silloin edellisellä hallituskaudella valmisteltiin. Kysyn myös: miten mieli tässä ajassa on muuttunut? Nyt tämä käsittelyssä oleva lakiesitys on monella tavalla vielä heikompi kuin se edellinen.

Sitten kun tässä on viitattu näihin EU-säännöksiin, niin SDP on esittänyt viime kaudella vaihtoehtoja, kuinka Metsähallituksen kilpailuneutraliteetin takaamisen voisi lakiteknisesti hoitaa ilman tätä yhtiöittämistä, ja kuitenkin nyt tähän ollaan menossa. Minkä takia näin tehdään, kun tämä asia olisi mahdollista hoitaa myös toisella tavalla?

20.45 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille, puhuitte kauniisti suomalaisista metsistä. Suomalaisista metsistä pitääkin puhua kauniisti, ja suomalaisesta kansallisesta metsäpolitiikasta pitää pitää kiinni. Olemme boreaalisen metsävyöhykkeen parhaita asiantuntijoita siinä.

Ojala-Niemelälle haluaisin todeta sen, että tämä ei ole sama esitys kuin viime vuonna annettu. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että selkeytetään Metsähallituksen ohjausjärjestelmää. Eli minä toistan tämän saman kysymyksen, mitä täällä ovat edustaja Viljanen ja Korhonen todenneet: Puhuuko Metsähallitus tämän uudistuksen jälkeen yhdellä äänellä? Onko meillä tulossa monimutkaisempi rakenne sen sijaan, mitä hallitusohjelmassa on tavoiteltu?

Sitten edustaja Myllykoski kantoi huolta tulevien hallitusten mahdollisista päätöksistä. No, kyllähän periaatteessa, jos tämä hallitus nyt ei tätä ajaisi, sitten voisi myös tuleva hallitus tehdä nämä samat ratkaisut. (Puhemies koputtaa) Mutta olennaista varmaan on se, mitä Korhonen otti esille: että tätä ei pilkota eikä myydä ulkomaille.

20.46 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen edustaja Maijalan puheita siitä, kun hän pelkäsi puolalaisen työvoiman tuloa Suomeen. Metsähallitus on jo nytten, jos lähdetään sieltä kannolta tehtaalle, hakkuutyön ulkoistanut, lähikuljetuksen ulkoistanut, kaukokuljetuksen ulkoistanut, maanmuokkauksen ulkoistanut, osin uudistamistyöt ja taimikon hoidon. Ne nyt ovat jo kilpailutettuja, ja jos puolalainen firma tulee Suomeen ja hoitaa velvoitteensa, se voi tulla sinne teidän entiseen kotikuntaanne, minne ne olivat jo tulossa, mutta onneksi niiden taustat eivät pitäneet ja ne joutuivat kilpailusta vetäytymään. Se, onko nykymallinen Metsähallitus vai metsätalouslyhtiö, ei muuta tätä asetelmaa miksikään. Ihmettelen kyllä, eikö edustaja Maijala ole perehtynyt tähän asiaan tuota vertaa.

Sitten jos ajatellaan, niin mikä on se EU-pakko, joka kieltää myymästä valtion omaisuutta, sitä metsäomaisuutta, jos puhutaan puutavarasta, olipa se muoto yhtiömuoto tai sitten muu organisaatio? Mikä muuttuu siinä ketjussa?

20.47 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoisin tästä perussuomalaisten tilanteesta, että myös perussuomalaisten eduskuntaryhmän pu-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

heenjohtaja Jari Lindström otti tähän viime kaudella kantaa ja kertoi, että ryhmä ei kannata ajatusta osakeyhtiön perustamisesta. Lindströmin mukaan yhtiöittämisellä voi olla negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Ihmettelen kyllä syvästi, mihin tämä kanta on nyt kadonnut.

EU ei todellakaan missään dokumentoidusti edellytä, että pitäisi yhtiöittää. Liikelaitosmalli on ollut toimiva. Se voidaan määrätä konkurssikelpoiseksi, kuten on tehty esimerkiksi yliopistojen kohdalla. Samoin veroneutraliteetti on toteuttavissa kahden kolmen pykälän muutoksella, ei ole vaikeaa. Tämä selvitettiin viime kaudella moneen kertaan. Samoin yhtiömalli on paljon ongelmallisempi. Sen on tuotettava voittoa, se ei ole enää eduskunnan ohjauksessa tai hallinnon ohjauksessa. (Markus Mustajärvi: Tiedot ei ole julkisia!) — Ja tiedot eivät ole julkisia, kuten edustaja Mustajärvi täällä sanoi. — Tässä on huomattava määrä ongelmia, ja tulen ne luettelemaan omassa pitemmässä puheenvuorossani.

20.49 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin näen tässä Metsähallituksen yhtiöittämisessä joitakin pieniä mahdollisuuksia, mutta minä näen myös semmoisia mörköjä, joita en haluaisi nähdä. Ensinnäkin, kun omistusta hajautetaan tai eri toimijoita tällä keinoin laitetaan saman talon sisälle, viitataan esimerkiksi Enso-Gutzeit—Stora Enso-kehitykseen, siellähän Tornator omistaa maat ja Stora Enso tekee bisnestä. Nämä kaksi yhtiötähän toimivat alun perin saman katon alla, mutta nyt ne ovat kuin yö ja päivä eri puolilla, ei siis mitään tekemistä toisensa kanssa. Elikkä siitä on tullut raa’asti bisnesentekoyhtiö, mikä tietysti kuuluu normaaliin liike-elämään. Mutta tämä pitää selvittää kunnolla, ettei nyt vain käy vahinko, että tässä jotain kielteistä tapahtuu valtion yhteiselle omaisuudelle, joka kuuluu suomalaisille. Ymmärrän Markus Mustajärven huolen vallan hyvin, siitä en millään lailla hänen mielipiteitään moiti.

Toinen asia, mikä on jo monessa puheenvuorossa tullut esille, on tämä omistajaohjaus, että talossa pitää olla yksi johtaja. Sellainen menettely, että talon sisällä voi olla tilanne lähiaikoina, että Metsähallitus tappelee Metsähallitusta vastaan oikeudessa — (Puhemies koputtaa) johtojärjestelyjen pitää olla selkeät, näin ei saa jatkua.

20.50 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on meidän kansallisesta omaisuudestamme. Kun mietitään sitä, miten se toimii, miten paljon se on työllistänyt ihmisiä tuolla harvaan asutuilla alueilla, ja mietitään tämän yhtiön perustamista, kun siirrytään yhtiölakiin, niin yhtiöhän maksaa veronsa siinä kunnassa, missä pääkonttori on. Minun mielestäni se on tällä hetkellä Vantaalla, niin että näitä tuloja ruvetaan pikkuhiljaa siirtämään Etelä-Suomeen, sieltä puolen tulevia tuloja.

Sitten jos miettii sitä osakeyhtiötoimintaa, niin se vaatii sitä, että sen pitää tavallaan tuottaa voittoa. Kautta aikojen on nähty tämä järjestelmä, että silloin kun mentiin yhtiömalliin, niin sen jälkeen työllistämiset ja semmoiset toimet, mitkä yhteiskuntaa auttavat ja alueen ihmisiä auttavat, ovat hävinneet. Se vain kilpailuttaa ulkopuolisia toimijoita mahdollisimman paljon, jotta saa itselleen voittoa ja hoidettua näitä asioita. (Puhemies koputtaa) Minusta näitä asioita ei ole riittävästi otettu huomioon, nimenomaan työllistämisaikutuksia ja näitä, (Puhemies: Aika!) että Metsähallitus on meidän omaa omaisuuttamme.

20.51 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt ministeriltä: nyt kun Metsähallituksen mailta hakataan puuta noin 6,2 miljoonaa kuutiota vuodessa ja vuotuinen kasvu on kuitenkin yli 11 miljoonaa kuutiota, niin nyt jos

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

tämä menee yhtiömuotoon, johdetaanko sitä niin kuin yhtiötä, katsotaanko se koko tuotto ja lähdetään katsomaan, että se valtion omaisuus on tuottavalla pohjalla kokonaisuudessaan?

Sitten vielä toinen asia, mitä kysyisin. Siellä on Luonnonvarakeskusta ja kaikkea, jotka työntyvät sinne väliin. Natura-alueet ja niitten suoja-alueet, käytännössähän ne suoja-alueet suojellaan: tuleeko niistä sellaisia pusikoita vain, joista ei koskaan tule mitään talousmetsiä? Onko tämä katsottu siellä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, sitten ministerille 5 minuutin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeenkin vielä debatti jatkuu. Nämä kaksi henkilöä ovat edustaja Hassi ja edustaja Blomqvist.

20.52 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n kilpailulainsäädännön vaatimat muutokset ovat hyvin pieni osa siitä, mitä hallituksen esitykseen sisältyy. EU ei todellakaan ole edellyttänyt sitä, että pyyhitään lakiesityksestä pois saamelaisten oikeuksia turvaavat nykyisten kansainvälisten sopimusten ja myös kotimaisen muun lainsäädännön edellyttämät pykälät. EU:lla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että hallitus ehdottaa Luontopalvelujen ja liiketalouspuolen väliin tämmöistä omituista kolmatta tase-erää, joka epäselventää hallintoa, heikentää eduskunnan valtaa ja heikentää myös mahdollisuutta valvoa sitä, että eduskunnan budjetissa myöntämät varat käytetään siihen tarkoitukseen, mihin ne on tarkoitettu.

20.53 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulin kesken tämän keskustelun, joten olen varmaan jäänyt aika paljosta paitsi. — Yhdyn tuohon toteamukseen, mitä edustaja Hassi äsken sanoi koskien saamelaisten oikeuksia. Kysyisin: miksi nämä pykälät on nyt jätetty pois? Oikeusministerihän on esittänyt, että ne pitäisi palauttaa tähän esitykseen, ja sitten olen ymmärtänyt, että tänään YK myös on tästä asiasta lausunut, että nämä saamelaisten oikeudet pitäisi sisällyttää. Kysynkin ministeriltä, vaikka tämä on ehkä kysytty aikaisemmin: miksi nämä on jätetty luonnoksesta pois?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Tiilikainen, enintään 5 minuuttia. Debat ti jatkuu sen jälkeen.

20.54 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Kiitoksia, puhemies! Otetaan nyt yhtä kertaa kaikki paperit matkaan. — Tämä ensimmäinen ja ytimekäs kysymys, mikä tuli täällä muutamien edustajan, muun muassa Ojala-Niemelän ja Marinin, suusta, että no, mikä muutti mielen: juuri se, että haluan edelleen, että Metsähallitus pystytään säilyttämään yhtenä kokonaisuutena. Tällä järjestelyllä on varmuus siitä, että Metsähallitus säilyy yhtenä kokonaisuutena. Nyt Metsähallituksen liiketoiminta tulee Metsähallituksen sataprosenttisesti omistaman tytäryhtiön hoitoon, ja sillä tavalla tämä Metsähallituskokonaisuus voidaan säilyttää myös jatkossa.

Sitten tässä Ojala-Niemelä ansiokkaasti esitti, että olisihan tälle vaihtoehtoja, että muutamia pykälää olisi tarvinnut vain muuttaa ja olisi saavutettu konkurssikelpoisuus ja niinpäin pois ja näinpäin pois. Jos se olisi niin helppoa, niin minkä ihmeen takia te ette neljän vuoden aikana saaneet sitä viime hallituskaudella sitten tehtyä, jos se oli noin helppo juttu? Tämä on nyt viiden hallituksen valmisteleva juttu: Vanhanen, Kiviniemi, Katainen, Stubb,

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Sipilä. Olisiko aika saada ratkaisu? (Vasemmalta: Ei Stubb valmistellut!) — Kyllä se taisi, kuulkaa, ystävät hyvät, olla Stubbin hallituksen aikanakin tekeillä siellä maa- ja metsätalousministeriössä. (Välihuutoja)

No, nyt tässä on esitys, ja tässä on paljon kysymyksiä noussut, esimerkiksi tämä palomuri, minkä edustaja Hassi otti, että onko nyt varmuus siitä, että budjettirahoilla tapahtuvat Luontopalveluitten rahoittaminen ja sitten tämä liiketoiminta eivät nyt mene sekaisin minkään tasejärjestelmän tai muunkaan kautta. Se on välttämätöntä, että tämä palomuri pitää, ja muun muassa sen takia tätä kirjanpitokäytäntöä yhtenäistetään ja halutaan varmistaa, että samoilla kirjanpitoperiaatteilla toimitaan kummallakin puolella, ja varmistetaan se palomuurin pitävyys myös.

Sitten huoli näistä kuntien verotuloista. Sikäli mikäli oikein olen tätä valmistelua ymmärtänyt, niin tämä järjestely ei sinällään vaikuta siihen, kuinka paljon kunnat saavat verotuloja, mutta totta kai se toiminnan volyymihan tulee vaikuttamaan sitten verotuloihin. Tämä on semmoinen seikka, mikä varmasti kannattaa nyt sitten eduskunnassa huolellisesti katsoa, että miten tuo on, mutta joka tapauksessa tämän uudenkin Metsähallituksen tytäryhtiön työntekijät sinne paikkakunnille niitä yhteisöveroja sitten maksavat, missä sitä työtäkin tehdään. Eli ei täältä Vantaalle nyt mitään olla viemässä. Ja kuka sitä vielä tietää, mikä sen Metsätalous Oy:n kotipaikka on. Onko se jossain päätetty? Jos se olisi vaikka Rovaniemi.

No, katsotaanpa nyt sitten tätä taseenjakoja. Tässä vähän mietittiin ja ihmeteltiin sitä, että miksi on tällainen kolmijako. Minusta oikeastaan tuo kolmijako, mitä on kaavailtu tänne taseeseen, on aika kuvaava. Meillä on Metsähallituksella peruspääomaa, jolla on tuottovaatimus, ja sieltä ammennetaan se taloudellinen tulos, mistä sitten eduskunta päättää ja asettaa sen velvoitteen. Sitten meillä on selviä alueita, missä on luonnonsuojelun kautta tuleva raja, että siellä sitten huolehditaan siitä luonnon monimuotoisuudesta, ja ne ovat sitten sitä muuta pääomaa. Ja sitten tässä välillä on pääomaa, mille ei aseteta tuottovaatimusta, mutta siinä ei ole myöskään semmoista luonnonsuojelurajausta. Eli tämänkaltaisen kolmijako tuossa tasekäytännössä nyt sitten on.

Tämä saamelaisasia: Ei nykyisestä Metsähallitus-laista olla heikentämässä yhtään mitään. Te puhutte nyt, että jostain aiemmasta luonnoksesta on jotain tiputettu pois. Se on hyvä, että eduskunta voi tämänkin asian nyt sitten perusteellisesti selvittää, ja eduskunnalla on siinä päätösvaltaa niin kuin aina suomalaisessa lainsäädännössä. Mutta totean edelleen sen, että nykykäytäntö jatkuu, ja itse asiassa mitä tulee siihen, mitä edustaja Kärnä kysyi, niin näiden saamelaisten kotiseutualueelle perustettavien neuvottelukuntien vuoksi itse asiassa ehkä himpun verran saamelaisten äänivalta jopa sitten vahvistuu. (Mikko Kärnä: Juuri näin!)

Paljon muitakin kysymyksiä: Tuli tämä, että puhuuko Metsähallitus nyt sitten yhdellä äänellä vai monella äänellä. Sanoin, että se puhuu mahdollisimman yhdellä äänellä. Metsähallituksella on myös laissa määritettyjä vahvaa julkista valtaa käyttäviä tehtäviä, ikään kuin riippumattomia viranomaistehtäviä, jotka sen on hoidettava juuri sen mukaan viranomaisena kuin mitä laki edellyttää. Ja näitä siellä julkisten hallintotehtävien puolella on osa niistä työtehtävistä, ja ne hoidetaan niin kuin laki edellyttää. Mutta kuten tuossa totesin, nyt kuitenkin luonnonvarasuunnittelu, liikelaitoksen henkilöstöpolitiikka, henkilöstö- ja taloushallinto, tietohallinto, viestintä, julkaisutoiminta, kaikki tällainen, kulkee sitten yhden johdon kautta.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Tämä työllisyysuoli: 470 metsuria siellä Metsähallituksessa kuitenkin edelleen työtä tekee, ja hyvä niin. 1 300 työntekijää on näitten Mustajärven kuvaamien yritysten, joilta sitten palveluja hankitaan, palveluksessa. Nyt tällä järjestelyllä pystytään turvaamaan, että täällä valtiokonsernissa säilyy näitä työpaikkoja. — Vielä palaan siihen, jos puhemies sallii. Salliiko puhemies?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, lyhyesti.

Kiitos. — Tässä heräsi epäily, että no, minkä takia nyt ja onko se nyt välttämätöntä ja vaatiiko EU. Ystävät hyvät, minulla ei ole taipumus mennä minkään selän taakse piiloon. Tässä minä olen teidän edessänne seisomassa enkä kenenkään selän takana. Mutta kun kuvasin sen, että tämä hankintalain muutos tuo muutoksen, että sen jälkeen tämänkaltaista yhtiöittämistä ei voitaisi tehdä, siihen sisältyy se riski, että jos ei tehtäisi mitään, niin sitten joku tulee ja valittaa, että tämä homma ei vastaa sitä kilpailulainsäädäntöä. Me voisimme hyvässä lykyssä mennä eteenpäin vaikka monta vuotta eikä mitään tapahtuisi. Mutta entäpä jos valittaa, entäpä jos todetaan, että no, näinpä on? Sen jälkeen, ystävät hyvät, tämä järjestely ei olisi enää mahdollinen, ja sen jälkeen meillä ei olisi mahdollisuutta varmistaa Metsähallituksen kokonaisuutta ja näitä tuikitarkeitä valtion työpaikkoja Itä- ja Pohjois-Suomeen. Tulisiko sieltä edustajien joukosta silloin puheenvuoroja, että minä kannan vastuun tästä, että vastustin tätä Metsähallitus-lain muutosta ja nyt kävikin huonosti? Ei, teidän tehtävänne olisi osoittaa tiukka kysymys ministerille, että kuka tumpelo on ollut ministerinä ja antanut tällaisen tapahtua. En voi ottaa sitä riskiä, että tällainen vahinko pääsisi tapahtumaan. Tässä on myös kyse riskien minimoinnista. — Tämän halusin vielä tähän loppuun todeta, kun kysyitte, miksi tätä muutosta tehdään.

Puhemies Maria Lohela: Ilmeisesti on vielä halua käydä debattia.

21.02 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että edustaja Tiilikainen on jo useamman tunnin istunut täällä ja osallistunut aktiivisesti keskusteluun, ja hyvä, että ehti tähän Metsähallitus-lain esittelyynkin. Mutta tässä on vielä auki oleellisia kysymyksiä.

Mikä sitoo tulevien eduskuntien tai jopa tulevan eduskunnan kädet omistuksen tai tase-siirtelyjen suhteen? Ei yhtään mikään. Kummankin suhteen riittää yksi eduskunnan päätös vain. Sitten tämä käyttöoikeussopimus ei sinälläänkään ole ongelmaton, ja minä vielä uudistan sen kysymyksen, kun en ole ymmärtänyt, vaikka olen pohtinut sitä Destia-päätöksestä lähtien, että mikä ajaa tämän pakon. Mikä siinä muuttuu kilpailutekijöitten, kilpailu-neutraliteetin suhteen? Onko se lähellä nykyistä oleva malli tai sitten metsätalousyhtiö, kyse on siitä, että valtion metsäomaisuutta laitetaan markkinoille liikkeelle, ja Metsähallituksella, niin kuin sanoin, ei ole yhtään konetta, joten se asetelma suhteessa Destia-päätökseen on aivan toisenlainen. Destia kilpaili omilla koneillaan yksityisillä markkinoilla.

21.03 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että Lapin kenttää on kuultu. Tämä lakihan ei vielääkään ole todellakaan täydellinen, mutta onneksi meillä on vielä keväällä mahdollisuus ja aikaa tähän tehdä tiettyjä korjauksia ja muokkauksia, että saataisiin tästä mahdollisimman hyvä. Tällä hetkellä siihen lakiin saatiin matkaan tämä työllistäminen ja saatiin matkaan tämä, että puhutaan matkailun kanssa

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

yhteistyöstä ja paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyöstä. Mutta näihin yleispalveluvelvoitteisiin toivoisin, että tulisivat matkaan myöskin nämä metsäteiden käyttöasiat, sillä juuri tänä syksynä on tullut velvoite, että yksityisten metsänomistajien pitää maksaa valtion metsäteiden käytöstä 15 senttiä per kiinto per kilometri. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi Savukoskella pahimmassa tapauksessa on tullut maksu 6 euroa per kiinto siitä, että puuta saadaan siirrettyä sieltä omasta metsästä valtion teiden kautta eteenpäin. Siis nollaraja on siirtynyt koko ajan yksityismetsiltä.

Arvoisa puhemies! Onko mahdollista, että tähän lain johonkin teksteihin kirjataan esimerkiksi muiden maaseutuelinkeinojen, kuten (Puhemies koputtaa) yksityismetsätalouden, edistämisvelvollisuus?

21.04 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä yhteiskunnalliset velvoitteet ovat tärkeä asia Lapin kannalta. Tosiaan meillä on metsureita paljon töissä ja ikärakenne on 55—65 vuotta, niin että hankala on työllistyä, jos sieltä jää pois. Mutta se, mikä tässä on ongelma, on se, että vain kirjaamalla nämä yhteiskunnalliset velvoitteet suoraan myös yhtiölakiin voidaan turvata, että nämä myös toteutuvat eduskunnan tarkoittamalla tavalla. Jos nämä nyt jäävät pelkän maa- ja metsätalousministeriön virkamiesten valvoman käyttöoikeussopimuksen varaan, niin niiden toteutumisen seuranta perustuu vain luonnonvarasuunnitelman noudattamiseen eikä omistajaohjauksen kautta ohjattavaan jatkuvaan paikalliseen yhteensovittamiseen. Tämä on se ongelma — myös edustaja Maijalalle sanon tämän saman asian.

Metsähallitus on tehnyt hyvää työtä näiden eri intressien yhteensovittamisessa, niin metsätalous, kaivokset, matkailu, saamelaiset kuin poronhoito, mutta kun eduskunta on koko ajan nostanut näitä tulostavoitteita, niin nyt tuotantokoneisto viedään tästä alta pois. Minä tulen itse sieltä Muoniosta, missä meillä on ollut näitä metsäkiistoja, ja nyt kun koko ajan maakuntakaavoilla ja muilla lisätään näitä luonnonsuojelualueita, (Puhemies koputtaa) niin meillä on taas vaarana se, että meillä on Lapissa kohta kiistat päällä tämän lain myötä.

21.06 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kysyn edelleenkin näistä piilosuojelualueista, mitkä ovat Natura-alueitten ja niitten ympärillä, että ei joku Luonnonvarakeskus — sehän saa jostakin virastosta rahat — sotke puuroja ja vellejä siellä keskenään.

Ja siihen edelliseen kysymykseen: Metsähallitus on kuitenkin suuri puuntuottaja. Että tämä pysyisi sen johdon alaisena, mikä sille kuuluu, eikä sotketa sieltä Luonnonvarakeskuksia ja kaikkia niille alueille, jotka kuuluvat metsänhoitoon.

21.06 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä salissakin nyt kuulemme, tämä herättää edelleen hyvin paljon kysymyksiä. Täytyy sanoa, että tässä valmistelussa on tapahtunut semmoisia käänteitä, että ne eivät ole kyllä näitä huolia ja pelkoja hälventäneet. Sen takia on todella hienoa, että me juttelemme tästä nyt tänä iltana ja ministeri on paikalla. Kysyisinkin, miten ministeri varmistaa sen, kun tämä etenee nyt valiokuntaan, että ne kuulemiset ovat riittävän laajoja ja että tämä laki nyt sitten jatkossa valmisteltaisiin mahdollisimman avoimesti. Se, että laki tuotiin viime viikolla kello 4 aamuyöllä tähän saliin, kyllä herätti vielä lisää epäilyksiä. Sen jälkeen, kun me halusimme tämän siirtää sellaiseen aikaan, kun ministeri oli paikalla, hallituspuolueet vielä äänestivät sitä vastaan. Joku onneksi jossain tuli järkiinsä ja voimme keskustella siitä nyt täs-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

sä ministerin läsnä ollessa, mutta tällaiset manööverit kyllä lisäävät vielä epäilystä. Toivon, että nyt me saamme avoimesti ja läpinäkyvästi tämän valmistelun eteenpäin.

21.08 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri on tietysti oikeassa siinä, että eduskunta päättää tästä laista. Näinhän se tietysti on. Kysyn kummin vielä kerran ministerin omaa mielipidettä, tai ministeriön tai hallituksen, näistä saamelaiden oikeuksista. Eikö olisi ollut hyvä asia tuoda ne pykälät, mitkä olivat aikaisemmassa luonnoksessa, mukaan nyt tähän teidän ehdotukseenne? Mitä mieltä olette näistä aikaisemmassa luonnoksessa olleista pykälistä?

21.08 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän tämän edustaja Mustajärven kommentin ja pidän itsekin äärettömän tärkeänä, että on oleellista, että kansallisomaisuus pysyy myös kansallisissa käsissä, kuten se tässä lakiesityksessä tekee. Enkä nyt oikein ymmärrä sitä perustelua, että sanotaan "mikä sitoo seuraavaa eduskuntaa". Mikä sitoo tätä eduskuntaa nyt? Kaikenlaiset muutokset ovat mahdollisia, sen takiahan täällä ollaan näitä lakeja säättämässä.

Jo aiemmalla kierroksella nousi esille tämä propaganda, jota lainvalmistelun yhteydessä on esitetty. Kyllä näin valitettavasti on. Demokraatti-lehti esimerkiksi on levittänyt hyvin voimakkaasti väitteitä siitä, että tässä ollaan nyt yhtiöittämässä kansallisomaisuutta, siellä on tulossa vaara, että siirtyy ulkomaisiin käsiin, pohjavedet ollaan myymässä milloin Nestlélle ja milloin minnekin. On erittäin sääli, että keskustelu viedään heti tälle tasolle eikä yhdessä pyritä rakentamaan hyvää ja toimivaa esitystä tästä Metsähallitus-laista.

21.09 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä sanon toistamiseen, että kyseessä ei ole propaganda, ja jos te ajattelette tämän propagandana, niin pidän sitä hyvin ikävänä. Nyt on ihan aitoja huolia: aitoja huolia tässä salissa, aitoja huolia järjestöissä, kuten sanoin, ja aitoja huolia myös yrityksissä.

Se, että meidän lainsäätäjien tehtävä on ennen kaikkea ottaa näitä huolia vakavasti ja tehdä hyvää, perusteltua työtä ja valmistelutyötä ennen kaikkea, on puuttunut. Toivon, että tästä eteenpäin ainakin parannetaan tältä osin näitä toimintatapoja. En usko, että kukaan pahitteekseen on ottanut meihin yhteyttä ja kertonut, kuinka huolissaan he ovat tästä lakiesityksestä, vaan ne ovat aitoja huolia, mitä meidän pitäisi täällä ennen kaikkea edustajina ja päättäjinä ottaa vakavasti. Eli toivon, että pääsette eroon tästä propaganda-ajattelusta. Se ei vie tätä asiaa lainkaan eteenpäin.

21.10 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut keskustelussa esiin monenlaisia huolia tähän Metsähallitus-lakiin liittyen, ja täytyy tietenkin tunnustaa, että varmasti osittain ne huolet ovat ihan aiheellisia, ja niitä on hyvä varmasti käsitellä perusteellisesti valiokuntakäsittelyssä.

Haluaisin kysyä ministeriltä myös, että kun on esitetty tällaisia pelkoja, että nyt kun metsätalous yhtiöitetään, niin se jotenkin avaisi portin, että valtion omaisuudesta voitaisiin nykyistä helpommin luopua tai siirtää tämä metsäomaisuus jollekin yksityiselle toimijalle, niin minusta olisi tärkeää, että täällä kuulisimme: ovatko nämä pelot aiheellisia? Minulla on itselläni tietenkin tietty käsitys siitä. Se on selvää, että tätä yhtiöittämistä tietenkin ihan aiheellisesti pystyy kyseenalaistamaan, että onko se välttämätön, mutta sekin pitää tunnustaa, että tämä hankintalain tulo kyllä tuo ihan uuden ulottuvuuden tähän asian harkintaan,

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

ja sekin on ymmärrettävä näkökulma. Itse en suhtaudu tähän yhtiöittämiseen mitenkään ideologisen vastustavasti vaan aika käytännönläheisesti.

21.11 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin aikaisemmin debattipuheenvuorossani siihen, että saatamme piakkoin saada uutta tietoa Euroopan komissiosta, ja saimme tälle päivälle Margrethe Vestagerin komission puolesta antaman vastauksen kysymykseen, pakottaako EU-säädöstö tai Euroopan komission aiemmat päätökset muuttamaan Suomen Metsähallituksen organisaation nimenomaan yhtiömuotoon. Täällä vastataan, jos sen tiivistää, että "valtiontukisääntöjä sovelletaan yleensä yrityksiin eli julkisiin tai yksityisiin yhteisöihin riippumatta niiden yhtiömuodosta ja organisaatorakenteesta, jotka tarjoavat palveluita tai tavaroita tietyillä markkinoilla". Sitten todetaan Metsähallituksen toiminnan luonne: "Tämä merkitsee sitä, että valtiolla on oikeus tarjota näitä palveluja Metsähallituksen kautta, mutta se ei saa soveltaa etuuskohtelua Metsähallitukseen tai muihin tahoihin eikä suosia mitään tahoa. Näiden sääntöjen tarkoituksena on välttää kilpailun vääristyminen metsänhoitoa koskevilla markkinoilla, kuten hakkuutoiminnassa. Unionin oikeudessa kyseisiltä tahoilta ei vaadita erityistä yhtiömuotoa tai organisaatorakennetta." Tänä päivänä annettu komission vastaus.

21.13 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä nyt vielä kerran totean sen, että EU:n kilpailulainsäädäntö ei millään tavalla edellytä sitä omituisia oliota, mitä Metsähallitus-lakiesitys sisältää, että perustetaan Luontopalvelujen ja liiketoiminnan väliin tällainen tavallaan kolmas pyörä, kolmas jalka, joka ei ole sitten virallisesti kumpakaan. Tämä vain epäselventää hallintoa, vaikka yleisenä tavoitteena on sanottu, että hallintoa halutaan selkeyttää, ja se tekee myöskin rahankäytön valvonnan vaikeammaksi.

21.13 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aikaisemmissa puheenvuoroissa kohdistettiin kritiikkiä perussuomalaisiin ja siihen, mitä Jari Lindström on viime kaudella sanonut. No, en tiedä, mitä hän tarkalleen on sanonut, mutta niin kuin ministeri täällä kertoi ja useassa puheenvuorossa on tullut esille, tämä ei ole sama lakiesitys. Tietääkseni me olemme nyt lähetekeskustelussa, ja nyt tuodaan esille ministerille ja valiokunnalle niitä huolia, joita voidaan ottaa esille. Olen ymmärtänyt itsekin, että tässä hallintorakenteessa on ollut meidänkin ryhmässä jonkin verran keskustelua siitä, että on hyvä tietää, mihin tämä on menossa. Ja tosiaan, minä toivoisin vielä — ministeri ei varmaan äsken ehtinyt vastata, vaikka ne olivat aika yksinkertaisia huolia — vastausta juuri tähän pohjavesiasiaan, josta minäkin olen saanut palautetta. Minä olen henkilökohtaisesti ymmärtänyt, että näin ei voisi olla, mutta olisi kiva, että tästä tulisi vielä ministerin suulla.

Sitten minun on ihan pakko sanoa, kun täällä kysyttiin, että miten me voimme estää, että seuraava eduskunta ei tee jotain. Ihan samoin kuin täällä Kärnä sanoi: emmehän me voikaan täällä antaa lakia, että seuraava eduskunta ei saa tehdä lakeja, ei semmoista lakia voi antaa.

21.14 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tuossa edellä kuultiin Markus Mustajärven sanovan, nyt me voimme ruveta tarkastelemaan sitä hallitusohjelman kirjausta, onko tämä todellakin tarkoituksenmukaista, kun nyt tämmöistä EU-kirjausta ei olekaan, joka edellyttäisi Metsähallituksen yhtiöittämistä. Tässä ollaan nyt sillä äärellä, että minä toivon oikeasti, että ministeri ottaa tämän näkemyksen

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

huomioon ja hallitus voi rauhallisoin hengenvedoin tarkastella tämän asian eteenpäinviemistä, koska nyt vasta luotsi on ottanut tämän laivan haltuunsa, ja minä toivon, että se luotsi on ministeri Tiilikainen, joka voi johdatella tämän takaisin avomerelle, ettei tätä tuodaan satamaan siten, että meillä valiokunnan — josta tiedän, että edustaja Leppä on valiokunnan puheenjohtaja — kuulemiset varmasti tulevat olemaan laajoja. Siihen uskon ja luotan todellakin, jos näin tulee käymään.

21.16 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty erittäin monta vakuuttavaa puheenvuoroa siitä, mitä EU meiltä vaatii. Esimerkiksi edustaja Ojala-Niemelän esitys on todella tärkeä selvittää tarkoin valiokunnassa.

Palaan vielä saamelaisten oikeuksiin, sillä mikäli meillä olisi alkuperäiskansojen oikeuksien ILO-sopimus 169 ratifioitu, niin tällaista muutosta, kuin mitä tähän luonnokseen on nyt tehty, ei olisi voitu toteuttaa. Lakiehdotuksessa ollaan siirtämässä saamelaisten kotiseutualueen maita liikelaitoksen alle ja tuottotaseisiin, mikä tarkoittaa, että porojen laidunmaita voitaisiin myydä, vuokrata tai käyttää porotaloudelle haitallisella tavalla esimerkiksi metsähakkuihin tai soranottoon, jos lakiin ei sisällytetä saamelaiskulttuurin heikentämiskieltoa.

Arvoisa puhemies! Vetoan, että lakiluonnoksessa aikaisemmin olleet pykälät lisättäisiin. Se on hyvin vahva viesti täältä eduskunnasta.

21.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä ihan näin yksinkertainen asia ole. Totta kai me haluamme, myös lappilaiset edustajat ja Lapin ihmiset haluavat, että siellä on tätä maan monikäyttöä, siellä on perinteinen poronhoito, sitten matkailu, muut elinkeinot ja niin edelleen. Nämä pitää yhteensovittaa myös Metsähallituksen mailla. Ei tämä, että tänne pannaan tämä saamelaisten kulttuurin heikentämiskielto, ole ratkaisu tähän, tämä voidaan muutenkin hoitaa. Tämä on minusta laajempi kysymys, joka tarkoittaa, että pitää myös ottaa huomioon matkailun intressit siellä eri alueilla. Tästähän on hyviä kokemuksia muun muassa Muoniosta, josta edustaja Ojala-Niemelä äsken puhui, että siellä Metsähallitus lähti paikallisten ja matkailijoiden kanssa sopimaan, mitkä alueet jätetään hakkaamatta, koska niillä on suuret intressit matkailun kannalta. Ehkä tämä on myös kysymys, jota on syytä valiokuntakäsittelyssä nyt pohtia, voidaanko se vahvemmin tuoda sinne myös tämän Metsätalous Oy:n henkilöstölle delegointipykälänä niin, että heillä on oikeus siellä sovittaa nämä eri maankäytön muodot yhteen.

Puhemies Maria Lohela: Täällä on vielä puheenvuoropyynnöt edustajilta Maijala, Kärnä, Ojala-Niemelä, Karimäki, Semi. Otetaan ne viisi ja sitten ministerin vastaus.

21.18 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamelaisasiat ovat tulleet tänään hyvin paljon esille. Te kaikki tiedätte viime vaalikauden jälkeen, että Lapissa tilanne on hyvin riitaisa johtuen ihan muutamista perusasioista, siitä, kuka on oikeutettu saamelaiskäräjien vaaliluetteloon ja kuka ei ole. Käsitellään sitä, kuka on oikea saamelainen ja kuka on vain mikäkin saamelainen. Niin kauan kuin tämä asia ei meillä Lapissa ole järjestyksessä ja kunnossa, minusta on ihan turhaa, että missään muualla tätä asiaa aletaan ratkomaan. Nyt on tärkeää se, että me siellä Lapissa saamme rakennettua rauhan ja yhteisymmärryksen näiden asioiden osalta, minkä jälkeen voidaan alkaa näitä muita asioita tekemään. Tämä riitatilanne ei ole todellakaan kenenkään etu. Minä ainakin teen kaik-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

keni sen eteen, että me saisimme Lapissa rauhan näitten asioiden suhteen ja voisimme siten yhteisymmärryksellä saada myöskin meidän saamelaisasioittemme edistämisasioita tänne kaikkiin lakeihin matkaan. Kiitoksia siitä, että puhutte saamelaisten puolesta. Me kaikki varmasti haluamme tehdä parhaamme saamelaisten eteen, kunhan me siellä saisimme nämä muutamat riita-asiat sovittua.

21.19 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Maijala ja Lohi käyttivät tässä kyllä erinomaiset puheenvuorot, ja on tietysti äärettömän tärkeää, että saamelaiskulttuuri turvataan siellä pohjoisessa, kuten tämä lakiesitys tekee. Tässä ei olla pyyhkimässä pois mitään sellaista, joka saamelaisille nyt tällä hetkellä kuuluu.

Edustaja Karimäki esitti tässä hivenen ehkä kapeahkon ymmärryksen siitä saamelaiskulttuurista. Te jollakin tavalla toitte asian esille niin, että saamelaiskulttuurista olisi vedettävissä yhtäläisyysmerkki poronhoitoon. Näinhän ei tietenkään ole. Saamelaiset harjoittavat mitä moninaisimpia elinkeinoja, ja kuten edustaja Lohi totesi, on äärettömän tärkeää, että me turvaamme kaikille pohjoisen elinkeinoille ne toimintaedellytykset. Nyt on myös hivenen ongelmallista se, että esimerkiksi saamelaiskäräjien äänestäjistä noin 65 prosenttia muistaakseni asuu saamelaisalueen ulkopuolella, ja ei mielestäni ole perusteltua osoittaa ainoastaan tällaiselle taholle niitä oikeuksia ja sitä neuvottelumandaattia Metsähallituksen kautta vaan neuvotella yhdessä niissä kuntakohtaisissa neuvottelukunnissa.

21.20 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Merelle sanoisin sen verran, että kyllä tässä sama esitys on, metsätaloustoimintojen osakeyhtiöittämisestä on kysymys, ja tämä on se luvu ja pihvi tässä esityksessä. Sitten on vähän semantiikkaa, mitä ovat nämä muut oheissäädökset tässä.

Sitä, että osakeyhtiömalli tullee rajoittamaan eduskunnan ohjausvaltaa, pidän erittäin hankalana asiana. Ja kun Tiilikainen kysyi, miksi niitä muutamaa pykälää ei ole sitten muutettu, niin selvää oli, että SDP:llä oli selkeä ero, ideologinen ero, kokoomuksen kanssa. Mutta sitä ihmettelen, miten keskusta lähti tähän matkaan. Esimerkiksi edustaja Lohi sanoi viime kaudella, että hän pitää Metsähallitus-uudistusta vihreiden ja kokoomuksen hankkeena. "Näyttää siltä, että kysymyksessä on kokoomuksen ja vihreiden poliittinen kauppa, jossa tosiasiallista suojelua pyritään lisäämään ilman avointa demokraattista päätöksentekoa. Puhevallan käyttö maa-alueista monimutkaistuu. Ja elinkeinojen osalta hyödyntäminen matkailuun, energiatoimintaan, malminetsintään ja muuhun elinkeinotoimintaan oleellisesti hankaloituu." Mikä tässä on, edustaja Lohi, muuttunut tähän esitykseen nähden?

21.21 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kärnälle: porotalous on osa saamelaiskulttuuria, kuten myös toki kieli- ja monet muut tärkeät perinteet.

Haluan vielä lukea sen lakipykälän, joka edellisessä luonnoksessa oli saamelaiskulttuurin heikentämiskiellosta, ja haluan kysyä ministeri Tiilikaiselta: miksi tätä pykälää ei voisi nyt sisällyttää lakiin?

"Saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevat tai vaikutuksiltaan sinne ulottuvat, valtion maa- ja vesialueilla toteutettavat Metsähallituksen suunnitelmat ja hankkeet on laadittava ja toteutettava siten, etteivät ne olennaisesti heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyt-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

tää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan taikka kolttien elinolosuhteita tai näiden mahdollisuuksia harjoittaa mainittuja elinkeinoja koltta-alueella."

21.22 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä palata tähän yhtiöittämiseen ja sen vaikutukseen verotuloihin. Tällä hetkellä tässä lakimuutoksessa ei ole selvitetty yhteisöveron vaikutusta kuntien verotuloon ja tuottoon kunnille, kun tällä hetkellä Metsähallitus maksaa kunnille yhteisöveroa perusteena kunnittainen metsäerä ja siihen vaikuttavat puun myynti ja suojelualueet. Ja sitten jos yhtiöitetään, niin kuinka pystytään näille menettäville kunnille korvaamaan nämä verotulojen menetykset?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Lohi, ja sitten ministerille.

21.23 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ojala-Niemi haluan todeta, että kyllähän tämä perusratkaisu tietenkin siinä, että metsätalous yhtiöitetään, on sama kuin viime kaudella. Kun tuossa siteerasitte allekirjoittaneen edellisen kauden puhetta, jossa sanoin, miltä se näytti silloin, niin varmasti näytti tuolta niin kuin olin sanonut. Nyt tätä hallituksen esitystä, mikä on tänne tuotu, on lähdetty kuitenkin siitä edellisestä mallista muokkaamaan, ja muokkaukset ovat menneet mielestäni hyvään suuntaan, niin että siellä on johtamisjärjestelmää pyritty selkiyttämään, yhteiskunnallisia velvoitteita ja paikallisten puhevaltaa pyritty korostamaan. Kaikilta osin välttämättä tämä ei ole paras mahdollinen tilanne vielä, mutta eduskunnalla on mahdollisuus myös vaikuttaa valiokuntakäsittelyssä siihen, että jos siellä nähdään jotakin tarvetta, niin kuin minun mielestäni siellä on jonkun verran tarvetta säätää, niin sitä pystytään tekemään. Mutta onhan tähän tehty muutoksia siitä edellisestä kaudesta. Ei tämä ihan sama ole sisällöltään eikä perusteluiltaan, ja sekin pitää muistaa, että on tässä tilannekin muuttunut, kuten ministeri tuolla perusteli, tämän hankintalain tulon myötä, niin että tässä on jouduttu tekemään tiettyjä uudelleenarviointejakin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

21.24 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitoksia, rouva puhemies! On mukava nähdä jo useampi puhemies tämän illan aikana. Ei taida olla enää reservejä siellä puolella. — Mutta ei se mitään, nimittäin on suuri ilo käydä eduskunnan kanssa tätä lähetekeskustelua. Pahoittelen omalta osaltani, että tuo Pariisin ilmastopöytäsohjaus vei niin kauan aikaa, että minulla ei ollut mitään mahdollisuuksia silloin olla tässä. Ministerinä haluan tuoda esityksen eduskuntaan ja varmistaa sen, että eduskunnalla lakia säätävänä elimenä on riittävä aika käsitellä näin iso ja monia kiinnostava lakipaketti perusteellisesti. Sen takia olisi ollut tietysti hyvä, että valiokunnat olisivat voineet aloittaa kuulemisen jo nyt syksyllä, mutta hyvä, mennään näin. On voitu käydä hyvä ja monipuolinen lähetekeskustelu, ja se on ollut varmasti paikallaan. Ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteivätkö maatalousvaliokunnan, ympäristövaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtajat varmista sitä, että tämä asia tulee perusteellisesti ja laajasti kuultua ja käsiteltyä.

Tässä on näitä ideologioita pohdittu, että kenellä se on minkäkinlainen ideologia. Minusta tässä on ainoastaan yksi kestävä ideologia, ja se on kestävä kehityksen ideologia. Metsähallitushan on malliorganisaatio siitä, että se sama organisaatio on tuottanut suoma-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

laisille jo pitkään ekologisia hyötyjä, sosiaalisia hyötyjä ja taloudellista hyvää. Tämä sama kestävä kehityksen kokonaisuus halutaan säilyttää mutta muokata tätä rakennetta sillä tavalla, että ei ole riskejä, että se karahtaa lainsäädännön muutoksiin.

Tämä edustaja Mustajärven tuoma vastaus komissiosta: Kyllä varmasti tässä monia erilaisia vaihtoehtoja on sen vuoden 2007 päätöksen jälkeen selvitelty näitten eri valmistelusta vastanneitten ministerien ja virkamiesten toimesta. Tämä on nyt se paras ratkaisu, mihin olen itse tässä käytettävissä olevassa ajassa päätenyt, ja toivon, että eduskunta tämän nyt sitten perusteellisesti läpi käy. Jos parempia löytyy, niin sehän on eduskunnan ihana velvollisuus tehdä niitä korjauksia.

Edustaja Ojala-Niemelä oli aivan ytimessä muutamassa kommentissaan. Eli mikä nyt on se keskeinen juttu, että tämä olisi mahdollisimman hyväksyttävä, turvallinen ja semmoinen varmuutta luova laki pohjoisen asukkaitten mielissä? Kyllä se on just tämä paikallisten intressien yhteensovitus, että se varmistetaan tässä eduskuntakäsittelyn aikana. Olen pyrkinyt sitä näitten kuulemisten jälkeen tuntuvasti vahvistamaan siellä lain perusteluissa, osittain pykälissä, ja uskon, että eduskunta tähän kiinnittää paljon huomiota. Toinen on just tämä työllisyydenhoitovelvoite. Missä kaikissa laeissa siihen viitataan, eduskunta tehköön siinä sen käsittelyn, että on varmuus, että myös työllisyydenhoito on yksi Metsähallituksen keskeisiä vastuita ja tehtäviä myös jatkossa.

No, sitten näihin huoliin, että kun nyt yhtiötetään, niin miten valtion omaisuus. Kerrataan vielä: Valtion maa- ja vesiomaisuus on jatkossakin suoraan valtion omistuksessa. Eli pohjavedet ja pintavedet ja kaikki muutkin alueet — valtio ja viime kädessä eduskunta päättää niitten omistuksesta. Sitten tämä yhtiöitys tarkoittaa sitä, että yhtiö saa käyttöoikeuden ja yhtiö ei voi sitä käyttöoikeutta siirtää kolmannelle osapuolelle. Kun olen kuunnellut nyt vuosien ajan tätä keskustelua, niin pikkuisen vaikealta tuntuu uskoa, että Suomeen tulisi semmoinen eduskunta, joka hyvin eri tavalla jostain syystä ajattelisi tästä Metsähallitus-kokonaisuudesta. Uskon, että eduskunnan pienistä voimasuhdevaihteluista huolimatta just tämän kestävä kehityksen hengen ja kokonaisuuden ylläpito on semmoinen kantava ajatus, mikä meitä suomalaisia yhdistää.

Toivotan eduskunnalle tässä huolellista ja perusteellista käsittelyä. Olen tehnyt voitavani tämän lakiesityksen saamiseksi ajoissa eduskunnan käsiin, jotta sille käsittelylle on aikaa. Uskon, että eduskunta tämän oman työnsä tässä hoitaa.

Vielä palaan tähän saamelaiskysymykseen. Kuten täällä monet pohjoisen edustajat sitä keskustelua avasivat, se ei ole ihan simppeli juttu. Myös sen aikaisemman luonnoksen niin sanotut saamelaispykälät siellä lausuntokierroksilla saivat hyvin paljon kritiikkiä. Nyt vielä kertaalleen: tässä nykyisen lainsäädännön tilanne säilyy, ja näitten kunnallisten neuvotelukuntien kautta saamelaisten asema siltä osin jopa hivenen vahvistuu.

Näine hyvineni mielihyvin luovuttaisin tämän lakiesityksen eduskunnan aina viisaaseen ja hyvin harkitsevaan käsittelyyn. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Nyt täytyy siirtyä jo puhujalistan pariin.

21.30 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Nyt on keskustelussa tämän vaalikauden kenties suurin luontopolitiikkaa, valtion maiden ja metsien hallintaa koskeva esitys eli Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskeva lakiesitys. Tässä lakiesityksessä Metsähallituksesta muodostetaan valtion erityisliikelaitos, jossa julkiset hallintotehtävät on erotettu omaan yksikköön ja jonka markkinaehtoinen liiketoiminta on sijoitettu tytäryhtiöihin.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Laissa ehdotetaan muutettavaksi Metsähallituksen johtamisjärjestelmää sekä perustettavaksi erillisellä lailla valtion Metsätalous Osakeyhtiö, joka vastaisi jatkossa valtion mailla tapahtuvasta metsätaloustoiminnasta.

Metsähallitus-laki oli eduskunnan täysistunnossa lähete keskustelussa jo viime viikolla, mutta koska asianosainen ministeri ei tuolloin ollut paikalla, jätettiin asia pöydälle. On hyvä, että nyt asiaa on voitu ja voidaan käsitellä siten, että ympäristöministeri Tiilikainen on ollut salissa esittelemässä lakia ja vastaamassa kansanedustajien kysymyksiin. Haluan kiittää ministeriä siitä, että hän on ollut useita tunteja meidän kanssamme tässä salissa vastaamassa näihin kysymyksiin niin tämän asian osalta kuin myös sitten budjettiasioiden osalta. Haluan myös kiittää puhemiesneuvostoa siitä, että asia saatiin tämän päivän käsittelyyn siten, että ministeri pääsi olemaan läsnä tässä keskustelussa. Näin siksi, että esityksen matka eduskuntaan on ollut mutkikas ja valmisteluvaiheet ovat herättäneet perusteltua kritiikkiä. Tämä lain kokonaisuushan on laaja ja osin hyvinkin monimutkainen. Metsähallituksen uudelleenorganisoinnin prosessi on kokonaisuudessaan ollut pitkään monivaiheinen. Tällä hallituskaudella uudelleen käynnistetty lainvalmistelu asian osalta on ollut erittäin kiireistä. Juuri kiireeseen vedoten asia pyrittiin valmistelemaan aluksi ilman kunnollista kuulemiskierrosta, mutta kun tämä nosti muun muassa kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osalta ymmärrettävästi kritiikkiä, suppea kuulemismenettelykierros lopulta järjestettiin.

Sosialidemokraatit ovat vastustaneet Metsähallituksen metsätaloustoimintojen yhtiöittämistä useista syistä. Ensinnäkin olemme nähneet, että valtion metsien monikäyttö vaarantuisi ja maankäytön ohjaus vaikeutuisi. Katsomme myös, että valtion metsien monimuotoinen rooli on tärkeä säilyttää osana kansallisvarallisuuttamme. Metsähallitus onkin säilytettävä kokonaisuutena. Mielestämme Luontopalveluita ja jokamiehen- ja jokanaisen oikeuksia on kehitettävä ja ne on turvattava myös tulevaisuudessa.

Metsäpolitiikkaa ja sen osana Metsähallitusta koskevista asioista päättäminen on säilytettävä kansallisissa käsissä niin, että eduskunnan rooli päätöksenteossa turvataan. Tätä uudistus ei takaa. Muutostarpeet eivät maa- ja metsätalousministeriön väitteistä huolimatta ole lähtöisin EU-komission vaateista. On muun muassa väitetty, että kilpailua vääristävät rakenteet, kuten konkurssisuoja ja veroedut, vaatisivat yhtiöittämistä. Näin ei kuitenkaan ole.

SDP esitti viime kaudella vaihtoehtoja, kuinka Metsähallituksen kilpailuneutraliteetin takaamisen voisi lakiteknisesti hoitaa ilman yhtiöittämistä. Myös sidosryhmissä on ihmetelty sitä, miksi ei toteuteta vain lakiteknisii muutoksia kilpailuneutraliteetin takaamiseksi vaan tehdään isoja ja tarpeettomia muutoksia, joiden vaikutuksia ei tiedetä tarkasti. Uhkana on, että nyt suunnitteilla oleva uudistus johtaa uusiin muutoksiin, joissa pikkuhiljaa hivutetaan metsämaan ja vesistöjen omistusoikeus ja poliittinen ohjausvalta pois valtiolta. Suomalaisten kansallisomaisuus, valtion maat ja vedet, on oletetusti kiinnostava kohde ulkomaisille sijoittajille. Valtion maaomaisuuden ohjaaminen kansanvaltaisen päätöksenteon ulkopuolelle mahdollistaa pahimmassa tapauksessa maa- ja vesialueita koskevien omistusten ajautumisen myös spekulatiivisen sijoittamisen kohteeksi. Tälle tielle meidän ei pidä lähteä.

Metsähallituksen luontopalvelujen apulaisjohtaja Marja-Liisa Hintsanen kirjoitti Helsingin Sanomissa 15. joulukuuta seuraavasti: "Metsähallitus-lakiin liittyy kysymyksiä perustuslain toteutumisesta, eduskunnan päätäntävällä valtion budjettivarojen käytössä ja ministeriöiden ohjausvallasta kansalaisia kiinnostaviin kysymyksiin, kuten metsästyksen, kalastukseen, matkailuun ja retkeilyyn valtionmailla, siis kolmasosassa Suomesta.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Tästä syystä lakiesitysten käsittelylle tulee antaa riittävä painoarvo ja aika. Tärkeää on, että lakiesitys käsitellään perustuslakivaliokunnassa."

Myös sosialidemokraatit katsovat, että asia on tärkeä lähettää perustuslakivaliokuntaan lausunnolle ja arvioitavaksi, ja on hyvä, että tämä on nyt toteutumassa.

21.35 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Metsähallitus-lakia on tehty pitkään ja hartaasti. Lakiesitys on edennyt eduskuntaan kovan kritiikin saattelemana. Nyt ollaan muuttamassa lakia, jolla on suuri merkitys suomalaisen kansallisomaisuuden, valtion metsien, maiden ja vesien, käytölle ja hoidolle. Sekä lain sisältö että valmisteluprosessi on herättänyt paljon kysymyksiä ja kritiikkiä.

Siitä olen tyytyväinen, että ministeri Tiilikainen tuli henkilökohtaisesti esittelemään tämän ristiriitaisen lain eduskunnalle. Sitä vastoin pidän outona, että kanssaedustajat joutuivat tätä viime viikolla aamuyön tunteina erikseen vaatimaan. On selvää, että monimutkaisen ja paljon kysymyksiä herättävän lain käsittelyyn tarvitaan ministeri vastaamaan moniin avoimiin kysymyksiin.

Lain muutostarve on syntynyt EU-lainsäädännön vaatimuksista säättää Metsähallituksen markkinoilla tapahtuva toiminta kilpailuneutraaliksi. Tämä toteutetaan yhtiöittämällä valtion mailla tapahtuva metsätaloustoiminta osakeyhtiöön ja antamalla osakeyhtiölle yksinoikeus harjoittaa valtion metsissä metsätaloutta. Toisin kuin on väitetty, EU ei vaadi yhtiöittämistä. Tämän myös edustaja Mustajärven tänään täällä sanoma vahvisti. Myös muita vaihtoehtoja toteuttaa kilpailuneutraaliteetti on olemassa. Lisäksi on herännyt epäily, ettei yhtiöittäminen takaa EU-pykälien mukaista kilpailuneutraaliutta.

SDP vastusti viime kaudella ja vastustaa edelleen Metsähallituksen metsätaloustoimintojen yhtiöittämistä. Lakiesityksessä hajotetaan Metsähallituksen johtamisjärjestelmää niin, että on herännyt kysymyksiä myös esityksen perustuslaillisuudesta. Metsähallitus on yhdistelmä julkisia hallintotehtäviä sekä markkinaehtoista toimintaa, jolle tunnusomaista on laissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvollisuuksien noudattaminen sekä valtion metsien monikäyttö. Samoilla alueilla yhdistetään siis useiden eri käyttäjäryhmien intressejä.

Olin itse paikalla Rovaniemellä järjestetyssä kuulemistilaisuudessa. Esimerkiksi Härmälä toi esille asian, että vielä tullaan näkemään sekin päivä, kun on oikeudessa Metsähallitus vastaan Metsähallitus. Tätäkö me toivomme?

Metsähallitukselle säädetyt yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet täytyisi lain tasolla saada koskemaan myös Metsätalous Osakeyhtiötä. On myös epäselvää, hyväksyykö EU:n kilpailuoikeus nyt viritetyn mallin kilpailuneutraaliksi tavaksi järjestää metsätaloustoiminnot valtion mailla vai seuraako tätä lakia pian vaatimus kilpailuttaa myös käyttöoikeussopimukset. Lapissa ollaan oltu aiheellisesti huolissaan. Metsähallitus on suuri työllistäjä, ja maankäytön yhteensovittaminen alueilla, joita käyttävät yrittäjät, matkailijat, saamelaiset, retkeilijät, porot ja kaivosyhtiöt, vaatii taitoa ja sopimista. Lapissa on kova huoli siitä, että hyvin toiminut keskusteluyhteys Metsähallituksen ja muiden alueiden käyttäjien välillä heikkenee tämän esityksen myötä.

Metsähallituksen uudistamisen kokonaisuus on monimutkainen. Lakia on tehty kauan, ja lainvalmistelu ei ole ollut niin avointa kuin olisi toivonut näin isossa asiassa. Kun suomalaisten kansallisomaisuutta, valtion maita, vesiä ja metsiä, ollaan siirtämässä liikelaitoskonsernin alle, siitä seuraa muun muassa eduskunnan ohjausvallan heikkeneminen, päällekkäistä hallintoa, viranomaisille säädetystä asiakirjojen julkisuusperiaatteesta luopuminen ja markkinatalousajattelun ulottaminen Metsähallitukseen.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Pidän lähtökohtaisesti ongelmallisena, jos valtion vesien tai maiden hallintaoikeuksia siirretään liikelaitoksen hallintaan pois ministeriön ja eduskunnan suorasta valvonnasta. Aiheellinen huoli on myös se, mitä tapahtuu seuraavaksi. Avaako järjestely ovet kansainvälisille yhtiöille päästä operoimaan valtion maa- ja vesialueilla? Se ainakin on selvää, että Suomen rikkaat luonnonvarat, metsät ja puhdas vesi, herättävät varmasti kiinnostusta ulkomailla. Sen vuoksi toivon, että järki voittaisi hallituksessa tässä asiassa ja muitakin vaihtoehtoja kuin metsätaloustoimintojen osakeyhtiöittämistä punnittaisiin vielä.

21.40 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Metsähallitus-laki aiheuttaa erittäin paljon tunteita. Tähän on monia syitä: Metsähallituksella on erittäin merkittävät taloudelliset ja elinkeinopoliittiset vaikutukset puualan näkökulmasta tai esimerkiksi myös matkailun näkökulmasta. Tähän vaikuttavat ympäristölliset ja luonnonsuojelulliset syyt, metsästys ja virkistys. Merkitys kaiken kaikkiaan vaihtelee alueellisesti. Kuten kaikki tiedämme, pohjoisessa Metsähallituksen rooli on tietysti huomattavasti merkittävämpi suuren metsäomistuksen myötä kuin täällä etelässä.

Metsähallituksen rooli valtiontalouden näkökulmasta on myös korostunut, kasvaneet tuottovaateet näkyvät entistä nuorempien metsien hakkuina mutta myös alueellisesti esimerkiksi kohtuuttoman korkeina tienkäyttömaksuina. Merkittävää epäselvyyttä on ollut myös siitä, onko esitetyn tyyppiseen yhtiöittämiseen ja muutokseen todellakaan tarvetta. Itse ymmärrän sillä tavalla, että nämä muutokset ovat tarpeellisia. Nyt on hyvä, että tätä sisältöä ja muutosten tarpeita päästään täällä eduskunnassa käsittelemään, ja tämän lain jatko ja säätäminen on ikään kuin sitten tästä talosta itsestään kiinni.

Muutama huomio:

Itse arvioin sillä tavalla, että lakiehdotus ei ole vielä tällä hetkellä selkeä johtamisen näkökulmasta. Hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus siitä, että johtamisjärjestelmän nimenomaan pitää olla selkeä. Nyt tämän selkeyden osalta jää moniakin kysymysmerkkejä. Metsätalous, Luontopalvelut ja riistatalous toimivat erillisinä, eikä pääjohtaja vastaa kaikesta hallitukselle. Eli pelkään, että esityksen mukainen johtamisjärjestelmä johtaa sekavaan ja jopa tehottomaan johtamisjärjestelmään nimenomaan kaksipäisyytensä takia. Näkisin niin, että kansallisella elinkeinolla pitää olla oikeus siihen, että valtio puhuu maistaan yhdellä äänellä. Nyt arvioin, että esityksellä syntyy ristiriitoja Metsähallituksen sisällä, ja kuulemiskierroksellahan tästä on selkeät esimerkit jo ollut.

Näyttää siltä, että julkisten hallintotehtävien yksikkö tulee todellisuudessa olemaan eriytetty, itsenäinen virasto ja myös eriytetty Metsähallituksen hallituksen ja toimitusjohtajan toimivallasta. Eli selkeästi tätä johtamisjärjestelmää on selkeytettävä. Omistajaohjauksen tulee toimia hallituksen kautta. Samoin on tärkeää, että valtion maa- ja vesiomaisuus pidetään yhtenä kokonaisuutena valtion suorassa omistuksessa. Ministeri on jo ehtinyt vakuuttaa, että näin tulee käymään. Ja on tietysti tärkeää, että uudistukset eivät saa heikentää metsästyksen ja kalastuksen edellytyksiä.

Lakiesitys jättää auki edelleen muitakin kysymyksiä, muun muassa sen, toteutuuko kilpailuneutraliteetti riittävästi, siten että kilpailuetu muihin toimijoihin häviää. Konkurssisuoja poistuu, mutta on selvää, että pääomia ei saa olla rajattomasti käytössä, eli Metsähallituksen tytäryhtiöitten pääomittaminen ei saa estää kilpailua. Edelleen kysymyksiä: Onko yhteiskunnalliset velvoitteet kirjattu riittävästi lakiin? Miten uusi itsehallintoalueitten rooli huomioidaan? Miten uudistuksessa huolehditaan alueitten vaikutusmahdollisuuksista? Ja tähän liittyy myös se, ettei uudelleenorganisointi saa vaarantaa kuntien verotuloja.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

On selvää, että Metsätalous Osakeyhtiön tulee olla sataprosenttisesti Metsähallituksen omistama, mutta on syytä selkeyttää se, että yhtiötä ei voi yksityistää missään olosuhteissa. Yksi kysymys on myös: eivätkö käyttöoikeuden ehdot Metsätalous Oy:lle tulisi säätää lailla eikä käyttöoikeussopimuksella? Tärkeää on myös, että Metsähallitusta koskeva eduskunnan ja valtioneuvoston ohjausvalta säilytetään ennallaan. Minä ymmärrän sillä tavalla, että nimenomaan tässä uudessa tilanteessa avoimuuden ja uskottavuuden kannalta tämä yhteiskunnan ohjausvalta tulee korostumaan, ja siitä on syytä huolehtia.

Arvoisa puhemies! Tässä laissa on vielä aika paljon jumpattavaa, ja tähän työhön eduskunnan on perusteellisesti paneuduttava.

21.45 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Viikko sitten hallituksella oli tarkoitus tuoda yön tunteina eduskuntaan suurta huolta herättänyt Metsähallitus-laki ilman ministeri Tiilikaisen esittelyä ja läsnäoloa. Kiitos puhemiesneuvoston, saimme asian pöydälle ja olemme nyt käsittelemässä lakia ministerin esittelystä.

Suomalaisten yhteistä maa- ja vesiomaisuutta hallinnoi Metsähallitus. Lakihankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli yhtiöittää metsätalous, mutta se heikentää vakavasti Suomen luontoa vaalivan Luontopalvelujen asemaa alistuen sen kaupallisten hyötyjen tavoitteille. Luontopalvelut on lähes itsenäinen toimija. Se huolehtii kansallispuistoista, kehittää luontomatkatilua ja vaalii luonnonsuojelua. Luontokeskus Haltia Espoossa Nuuksion kansallispuiston kupeessa on yksi Suomen kansainvälisimpiä nähtävyyksiä. Luontopalvelut toimii myös aktiivisesti yhteistyössä monen luonto- ja retkeily-yrittäjän kanssa.

Hallituksen esityksessä maa-alueet ja jopa kansallispuistot siirretään pois julkisten hallintotehtävien taseesta. Lakiesityksessä heikennetään ympäristöministeriön asemaa ja kaivennetaan eduskunnan päätäntävaltaa. Esityksessä on lukuisia ongelmallisia pykälä. Metsähallitus-lakiin liittyy kysymyksiä perustuslain toteutumisesta, eduskunnan päätäntävalasta, valtion budjettivarojen käytöstä ja ministeriön ohjausvallasta metsästykseseen, kalastukseen, matkailuun ja retkeilyyn valtion mailla eli kolmanneksella Suomen pinta-alasta. Kyseessä on kansallisomaisuutemme: arvokkaat metsät, suot ja vedet. Alistuvatko luontoarvot liiketoiminnan tavoitteille?

Saamelaisjärjestöiltä tulee hätäviestiä saamelaiskulttuurin, saamelaiselinkeinojen säilyttämisen puolesta. Lakiesityksestä on poistettu saamelaisten oikeuksia elinkeinoihin, kuten poronhoitoon, turvaavat pykälät. Jos alkuperäiskansojen ihmisoikeussopimus 169 olisi jo ratifioitu, tätä ei voisi tehdä. Hallituksen on viipymättä jatkettava ILO-sopimuksen ratifiointia, löydettyä sopuratkaisu saamelaiskiistoihin. Kehotan tutustumaan muun muassa viime kaudella perustuslakivaliokunnassa vihreiden kannattamaan kompromissiratkaisuun ja asettumaan neuvottelupöytään kaikkien osallisten kanssa.

Metsähallitus-lain uudistus vaikuttaa erityisesti saamelaisalueen paliskuntiin, jotka paimentavat porojaan luonnonlaitumilla ympäri vuoden. Saamelaisalueen laidunalueista suuri osa kuuluu valtion omistukseen, eli niitä hallinnoi Metsähallitus. Riittävät ja koskemattomat laidunalueet ovat ehto poronhoidon harjoittamiselle. Saamelaispaliskunnat vastustavat Metsähallitus-lain läpiviemistä ilman saamelaiskulttuurin heikentämiskieltoa, joka pudotettiin lakiluonnoksesta pois. Lakiehdotuksessa ollaan siirtämässä saamelaisten kotiseutalueen maita liikelaitoksen alle ja tuottotaseisiin, mikä tarkoittaa, että porojen laidunmaita voitaisiin myydä tai vuokrata tai käyttää porotaloudelle haitallisella tavalla esimerkiksi metsähakkuihin tai soranottoon, jos lakiin ei sisällytetä saamelaiskulttuurin heikentämis-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

kieltoa. Suomi sai tänään nuhteet YK:lta Metsähallitus-lain luonnoksesta siitä, että saamelaiden oikeudet on poistettu.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti asioita, joihin tarvitaan muutos eduskuntakäsittelyssä: Perustettavalle osakeyhtiölle on kirjattava velvollisuus noudattaa julkisuuslainsäädäntöä, jotta kansalaisten ja eduskunnan tiedonsaanti yhteistä omaisuuttamme koskevaan päätöksentekoon on jatkossakin turvattu. On varmistettava, että perustettava osakeyhtiö pysyy jatkossakin valtion omistuksessa eikä sitä voida yksityistää. Valtion maankäyttöä koskevien ristiriitojen vähentämiseksi tulisi siirtää julkisten hallintotehtävien taseeseen ne valtion alueet, joiden merkitys metsätaloudelle on vähäinen, esimerkiksi retkeilyalueet, vesialueet ja luontaisalouden alueet. Osallistavan luonnonvarasuunnittelun järjestelmä olisi kirjattava lakiin, jotta turvataan asukkaiden ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuus osallistua maankäytön suunnitteluun. Nykyisessä luonnonvarasuunnittelun järjestelmässä on tältä osin puutteita, mutta nyt lakiluonnoksesta on poistettu jopa kirjaus nykyisen luonnonvarasuunnittelun säilyttämisestä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan päättävävaltaa, Luontopalvelujen asemaa ja luonnon-suojelua heikentävä Metsähallitus-laki on korjattava eduskuntakäsittelyssä.

21.50 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! "Metsän poika tahdon olla, sankarjylhän kuusiston. Tapiolan vainiolla karhun kanssa painii käyn, ja maailma unholaan jääköön."

Suomalaiset ovat metsäkansaa, ja on täysin selvää, että senkin puitteissa Metsähallituslaki puhuttaa meitä. Tämä lakiesitys on kehittynyt lausuntokierroksella erittäin hyvään suuntaan, mutta pidän välttämättömänä, että valiokuntakäsittelyt suoritetaan erittäin tarkkaan. Kuten jo useissa puheenvuoroissa on tuotu esille, on erittäin oleellista kehittää Metsähallituksen johtamis- ja ohjausjärjestelmää siten, että Metsähallitus puhuu aina yhdellä äänellä. Kuten pääjohtaja Härmälä totesi, meidän tulee ponnistella sen eteen ja välttää sellaiset tilanteet, että syntyisi Metsähallitus vastaan Metsähallitus -oikeusjuttu, ja tämä on yksi sellainen tärkeä valiokuntakäsittelyssä katsottava asia.

Lakiesityksessä on myös paljon positiivista. Esimerkiksi tuottojen palautuminen kuntiin on sellainen asia, joka mahdollistaa Metsähallitukselle sosiaalisen toimiluvan niillä alueilla, joilla se toimii. Samaten on äärettömän tärkeää, että yhteiskunnalliset velvoitteet on kirjattu nyt tähän lakiesitykseen. Pidän positiivisena myös saamelaisalueen kuntiin perustettavia kuntakohtaisia neuvottelukuntia, ja on äärimmäisen tärkeää, että nyt ensimmäisen kerran Metsähallitus-laissa on mainittu matkailuelinkeino yhtenä elinkeinona, jonka toimintaedellytykset on sitouduttava turvaamaan. Aivan samalla tavalla on tärkeää, että poroelinkeino, luontaiselinkeinojen sekä metsästyksen ja kalastuksen toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa, ja näin tässä lakiesityksessä tapahtuu.

Itse en näe, että tämä yhtiöittäminen itsessään olisi se pahin uhka, mutta on äärettömän tärkeää varmistaa, että kansallisomaisuutemme pysyy kansallisissa käsissä, ja tervehdin kyllä ilolla ministerin ajatusta siitä, joka taitaa itse asiassa olla edustajakollega Markus Lohen alun perin esittämä, että tämän uuden metsätalousyhtiön kotipaikaksi osoitettaisiin siten Rovaniemi. Toivon todella, että tämä näin myös tapahtuu.

Tässä salissa on nyt keskusteltu paljon saamelaiden oikeuksista, ja keskustelu on ollut hivenen värittyä. On aivan selvää, että saamelaisilta ei olla poistamassa heidän kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksiaan, eikä Metsähallitus-laista olla poistamassa niitä saamelaispykäläitä, jotka sinne tälläkin hetkellä sisältyvät. Tämä on, totta kai, tärkeää, ja nyt näitten

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

kuntakohtaisten neuvottelukuntien kautta olisi tärkeää, että kehitämme kansainväliseen biodiversiteettisopimukseen sisältyvää Akwé: Kon -menettelyä, jolla turvataan paikallisten yhteisöjen ja alkuperäiskansojen perinteinen tieto ja tietämys sekä luonnon biodiversiteetti siellä alueilla. Tämä lakiesitys antaa tähän kehittämistyöhön kaikki mahdollisuudet.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän puheeni loppuun, edustaja Korhosen ja allekirjoittaneen puolesta: oikein hyvää joulua!

21.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Metsähallitus-lain valmistelu on puhuttanut paljon, ja tänäänkin olemme siitä keskustelleet. Kuten näkyy, suomalaiset rakastavat metsiään ja luontoaan, ja siksi huoli on ollut niin suurta, mitä Metsähallitus-lain uudistamisessa tapahtuu. Oli hienoa, että me kävimme tämän lähetekeskustelun niin, että ministeri oli pitkään kuulemassa, sillä luottamusta ei herättänyt se tapa, jolla tämä laki tuotiin pikkutunneilla tänne viime viikolla. Mutta toivottavasti tästä otetaan opiksi ja lainvalmistelun loppusuora sujuu mallikkaasti.

Koska Metsähallitus hallinnoi kolmasosaa Suomen pinta-alasta, ei ole yhdentekevää, miten se tehdään. Suuri huoli on se, että nyt käsillä oleva lakiesitys vaarantaa Metsähallituksen toiminnan kansanvaltaisen ohjaamisen. Laissa tulisikin varmistaa se, että eduskunnalla on todellinen mahdollisuus ohjata sen toimintaa jatkossakin, ja uuden perustettavan liikelaitoksen tulee olla myös jatkossa sataprosenttisesti valtion omistama ja julkisuusperiaatetta noudattava yhtiö. Sen hallinnon pitää olla läpinäkyvää ja noudattaa hyvän hallinnon periaatteita.

Hallitusohjelmassa on kirjattu tämän lain kohdalla tavoitteeksi yksinkertaistaa organisaatiota, mutta kuitenkin tässä ollaan luomassa tällaista kolmatta tasetta, joka ei välttämättä sitä tee, vaan päinvastoin monimutkaistaa. Tähän kolmanteen taseeseen halutaan siirtää yleisiä vesialueita, luontaistalousalueita ja retkeilyalueita, vaikka näiden oikea paikka olisi siellä julkisten hallintotehtävien taseessa, ja sitten laittaa tähän toiseen taseeseen ne alueet, joilla on metsätaloudellista merkitystä ja joihin kohdistuu metsätaloudellisia tuottovaatimuksia.

Suuri kysymys on tämän lakiesityksen 33 §, jossa hämärrytetään Luontopalvelujen ja Metsähallituksen emokonsernin välistä rajaa. Tämä uusi tase emokonserniin irti Luontopalveluista mahdollistaa näitten yleisvesien ja kenties myöhemmin myös maa-alueiden hyödyntämisen kaupallisiin tarkoituksiin, ja kuitenkin näitä alueita ei ole tarkoitettu kaupallisiin tarkoituksiin, vaikka ne eivät olekaan suoraan suojelualueita. Sama pätee myös kirjanpitoon. Eduskunnan luonnonsuojeluun tarkoitettujen ympäristöministeriön varat voivat siirtyä konsernisiirtona ihan muihin käyttötarkoituksiin, eikä eduskunta voi siten valvoa, menevätkö rahat siihen, mihin on tarkoitus. Jo nyt Luontopalvelut maksaa konsernipalveluina paljon emokonsernille, ja vaarana on, että luontorahoja käytetään tehottomiin kaupallisiin seikkailuihin.

Me tiedämme, että Luontopalvelut on hoitanut todella hyvin oman osuutensa. Sillä on hyvin vahva luontomatkailuprofiili, ja se on hyvin pystynyt yhdistämään sekä luontomatkailua että luonnonsuojelua. Ei kannata hukata tätä hyvää brändiä, ja kannattaa myös miettiä, että jos viestintä jatkossa tulee yhdestä tuutista, niin me saatamme menettää tämän hyvän brändin.

Lisäksi tässä ovat paljon nousseet keskusteluun saamelaisten oikeudet, ihan aiheesta. Se on suuri huoli, koska näistä saamelaisalueen poronhoidon laidunmetsistä 90 prosenttia kuuluu valtion omistukseen ja niitä hallinnoi Metsähallitus. Ja jos nämä siirretään nyt tän-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

ne kolmanteen taseeseen, nousee kysymys siitä, voiko se sitten jatkossa tarkoittaa sitä, että porojen laidunmaata voitaisiin myydä, vuokrata tai käyttää porotaloudelle haitallisella tavalla, esimerkiksi metsähakkuuseen tai soranottoon. Sen takia tätä saamelaiskulttuurin heikentämiskieltoa, joka edellisessä lakiesityksessä oli, on pidetty niin tärkeänä.

Toivon, että tästä eteenpäin todella valiokunnissa käydään laaja kuulemiskierros, sovitellaan erilaisia näkemyksiä niin, että emme hukkaa sitä hyvää toimintaa, mitä Metsähallitus nyt tekee, ja sitä tyytyväisyyttä, mitä noin yleisesti suomalaisilla on Metsähallitusta kohtaan, kuten ministerikin täällä alkupuheenvuorossaan kertoi.

21.59 Markus Lohi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty nyt erinomaista lähetekeskustelua valiokuntakäsittelyä varten tästä Metsähallitus-laista. Kun täällä on joissakin puheenvuoroissa arvosteltu sitä, että viikko sitten tämä hallituksen esitys tuotiin tänne aamuyöstä lähetekeskusteluun, niin täytyy todeta, että eihän hallitus tuonut sitä tiettyyn aikaan tänne eikä varmasti ministerinkään tavoite ollut se, että sitä käytäisiin aamuyöstä täällä, vaan meillä oli siinä sitä ennen pitkä keskustelu päivähoitokysymyksistä ja varhaiskasvatuksesta, taisi olla noin 10 tunnin keskustelu, ja se keskustelu vain venyi ja silloin tämän lain käsittely siirtyi tänne. Itsekin pidän sitä kyllä erittäin tärkeänä ja hyvänä, että tämä lopulta siirtyi tänne ja ministeri pystyy osallistumaan tähän. Varmasti se auttaa myös valiokuntakäsittelyä, että me saimme täältä selkeitä viestejä ministeriltä, ja se viesti oli myös se, että kun tässä laissa on joitakin asioita, jotka vielä puhuttavat ja joita halutaan parantaa, niin valiokuntakäsittelyssä sille on myös mahdollisuus.

Sitten, arvoisa puhemies, tässä alkuun haluan todeta: Kun edustajat Karimäki ja Mikkonen täällä ovat ottaneet esille sen, että tämä saamelaiskulttuurin heikentämispykälä pitäisi ottaa sen takia, että uhkana on, että saamelaisalueella jotenkin näitä Metsähallituksen hallinnoimia maita käytettäisiin enenevässä määrin metsätalouteen tai johonkin muuhun, joka rasittaisi poronhoitoa, niin minusta nämä pelot eivät ole kovin suuria sen takia, että sillä alueella itse asiassa on hirveän paljon suojelualuetta ja toiseksi ei siellä Utsjoella kasvaakaan niitä puita kovin paljon, joita voitaisiin metsätalouteen käyttää. Koko kunnan pinta-alasta on 90 prosenttia suojeltu, ja siinä mielessä metsätalouden harjoittaminen siellä ei ole kyllä taloudellisestikaan järkevää eikä kovin paljon muuallakaan saamelaisalueella. Mutta varmasti joitain muita intressejä siellä alueella sitten on, joita pitää yhteensovittaa.

Tämä onkin yksi kysymys, joka on erittäin tärkeä tässä valiokuntakäsittelyssä nyt huomioida: se, että näitä erilaisia intressejä, mitä maankäyttöön liittyy, pystyttäisiin delegoimaan Metsätalous Oy:n paikallisille toimijoille niin, että he pystyvät siellä, kun ovat paikalla, hoitamaan nämä kysymykset aivan samalla tavalla kuin tänä päivänäkin ne on hoidettu. Sen takia tämä laaja puhevalta olisi hyvä ottaa tähän kyseisen lain 4 §:ään ihan pykälätasolle eikä vain sinne lain perusteluihin. Se selkeyttäisi kyllä sitä tilannetta huomattavasti, ja toivon, että tämä huomioidaan valiokuntakäsittelyssä.

Toinen keskeinen juttu, joka meitä Lapissa on puhuttanut ja epäilyttänyt tässä laissa ja joka kaipaa nyt tarkastelua ja parantamista, on se, että pitäisi varmistaa tämän lain käsittelyaikana se tavoite, mikä on hallitusohjelmaankin kirjattu, että meillä on Metsähallitus-organisaatiossa yhtenäinen johtamisjärjestelmä ja selkeä johtaminen, niin että tiedetään, mikä on Metsähallituksen linja, ja ei kävisi niin — mikä minusta on erittäin epätoivottava tilanne — että kun meillä on erilaisia hankkeita, niin niihin tulee Metsähallitus-organisaatiolta kaksi eri kannanottoa ja pahimmassa tapauksessa niistä valitetaan hallinto-oikeuteen. Kyllä se ideaali tilanne on se, että organisaatiota ja johtamisjärjestelmää saadaan sel-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

keytettyä siten, että Metsähallituksessa on yksi johtaja, pääjohtaja, joka vastaa siitä, mikä on Metsähallituksen kanta soveltaen voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sovittaen yhteen niitä erilaisia intressejä, mitä liittyy tähän maankäyttöön. Tämä on kyllä meidän tavoitteemme, että nämä merkittävät yhteiskunnalliset hankkeet eivät sitä kautta venyisi, että valtion viranomaiset valittavat toisten valtion viranomaisten antamista lausunnoista eteenpäin.

Se täytyy sanoa tästä pitkästä prosessista, joka on lähtenyt todella vuosien varrelta, että ollaan tultu siihen pisteeseen, että nyt meillä on täällä hallituksen esitys käsittelyssä, ja voi sanoa, että vaikka tässä on ollut vaikea tämä prosessi ja monia epäilyjä siihen liittyy, niin matkan varrella kyllä on tapahtunut parannuksia, johtamisjärjestelmää on pyritty selkeyttämään, yhteiskunnallisia velvoitteita ja paikallista puhevaltaa on pyritty korostamaan. Vielä kuitenkin toivoisin, että laajan kuulemisen jälkeen näitä kysymyksiä avoimesti valiokuntakäsittelyssä katsottaisiin ja siltä osin, kuin on mahdollista vielä selkeyttää, sitä tehtäisiin. Se on aivan selvää, että me kukaan emme halua, että valtion maat karkaisivat meidän määräysvaltamme ulkopuolelle, mikä vaikeuttaisi muun muassa metsästysnäkökulmakin tuolla pohjoisessa.

22.05 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Jatkan viime viikolla aloittamaani puheenvuoroa, sen takia en tuo kaikkia asioita läheskään tässä esille.

Ensinnäkin tuon esille sen, että kotikuntani Savukosken pinta-alasta valtio omistaa ja Metsähallitus hallinnoi 95 prosenttia. Kunnan verotuloista tulee 20 prosenttia suoraan Metsähallitukselta. Se on kunnan tärkein työllistäjä eri muodoissaan. Eli se on meidän kunnalle elämän ja kuoleman kysymys, miten tämä laki ja nämä asiat menevät eteenpäin. Emme me suotta täällä Mustajärven kanssa tinkaa tästä asiasta.

Nyt sitten nämä verotuloasiat. Niihin on tämän osakeyhtiömuodon muutoksen kautta tulossa muutoksia. Nyt näissä lain yleisperusteluissa lukee sillä tavalla, että "siten lakimuutoksella on hyvin vähäinen taloudellinen vaikutus ja erityisesti vain niille kunnille, joilla metsäerän osuus yhteisövero-osuudesta on merkittävä". Eli tällä on meidän kunnalle merkittävä vaikutus. Tämän vuoksi me tulemme varmasti pyytämään ja toivomaan, että me saisimme tähän asiaan niin paljon täsmennystä ja tarkennusta, että Savukosken kunnan tulevaisuuskin saadaan varmistettua.

Sitten toinen kohta, mikä meidän perällä keskusteluttaa todella paljon, on nämä yhteiskunnalliset velvoitteet. On hyvä, että tähän lakitekstiin saatiin matkaan työllistäminen ja työllisyys ja sitten yleisperusteluihin saatiin matkailu. Nykytilanne Metsähallituksen kanssa toimimisessa on ihan ok, mutta yhteiskunnalliset paineet, varsinkin nytten, kun kaikki yritystoiminta ja kaikki muu on tullut vahvemmin esille, kasvavat. Yhä enemmän pitäisi olla kirjoitettuna lakitasolle, mihin me olemme todella oikeutetut näissä asioissa. Vain laki on sitovaa ja velvoittavaa oikeutta. Vain siihen me voimme oikeasti luottaa.

Seuraava asia, mikä näihin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin pitäisi saada matkaan, on Metsähallituksen teiden käyttö. Meillä on todellakin useita pieniä metsäpalstoja eri puolilla Savukoskea niin, että puitten kuljettamiseen käytetään valtion metsänhoitoteitä. Se on tähän asti ollut osa meidän yhteiskunnallista etuamme, mikä meille kuuluu. Sitä ei ole kukaan edes ehdollistanut, että siitä pitäisi alkaa maksamaan, koska tällä hetkellä ne hinnat, mitä me saamme metsästä kiinnolta, ovat todella huonoja. Nyt tänä syksynä tuli yhtäkkiä semmoinen tilanne, että kiinnosta pitää alkaa maksamaan 15 senttiä per kilometri per kuutiometri. Eihän tämä pahalta kuulosta, mutta meillä on metsäpalstoja, joilta pitää kuljettaa 40 kilometriä valtion teitä pitkin, että päästään yleisille teille. Meillä on metsäpalstoja, jois-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

ta pahimmassa tapauksessa pitäisi alkaa kiinnolta maksamaan 6 euroa — 6 euroa pitäisi maksaa Metsähallituksellekin näitten teitten käytöstä. Meidän alueella pinokuutiometriltä ei todellakaan makseta paljoa, ja samalta alueelta, mistä pitäisi maksaa 6 euroa kiinnolta, oltiin valmiita maksamaan vähemmän kiinnolta. Elikkä jos tämä metsänomistaja haluaisi laittaa kuitupuuta myyntiin, hänen pitäisi maksaa, että hän saa puun markkinoille. Elikkä tässä tapauksessa Metsähallitus on tekemässä todellakin nollarajan nyt sitten yksityispuupuolelle. Tämä ei ole pelkästään meidän alueellamme, ja tämän vuoksi nämä yksityisten metsäteiden käyttömaksut pitäisi kohtuullistaa ja miettiä, mikä olisi järkevä muoto tässä matkassa. Minun mielestäni näissä yhteiskunnallisissa velvoitteissa tulisi mainita esimerkiksi seuraavalla tavalla: "Kirjataan muiden maaseutuelinkeinojen, kuten yksityismetsätalouden, edistämismääräyksiä." Meidän täytyy miettiä ja työstää, hakea sitä sanamuotoa, millä tavalla nämä yksityismetsätalouden asiat otettaisiin tässä huomioon, että me pystyisimme elämään yhteistyössä Metsähallituksen toimintojen kanssa.

Sitten otan vielä lopuksi esille tämän Metsähallituksen tuloutusvaatimuksen. Se on tällä hetkellä 120—130 miljoonaa. Se on ehdottomasti aivan liikaa. Ehkä 10—20 vuoden päästä tällaisia summia pystyttäisiin maksamaan, mutta tällä hetkellä monin paikoin, esimerkiksi meillä Savukoskella, hakataan jo aivan liian nuorta metsää. Tarvitsisimme aikaa siihen, että se pääsisi pikkusen kasvamaan järeämmäksi ja saisimme suurempiakin tuottoja aikaiseksi. Ei laiteta tälle osakeyhtiölle ainakaan alkuvuosina kovin pahoja tuottovaatimuksia. Olisin jopa valmis pienentämään sitä tuottovaatimusta, ettei esimerkiksi tarvitse alkaa myymään valtion maita, mihin on tällä hetkellä jouduttu sortumaan.

22.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva Metsähallitus-laki lienee Suomen kannalta yksi niitä tärkeimpiä lakeja, sehän käsittelee noin kolmasosaa Suomen pinta-alasta. Se kuvannee parhaiten sitä, mistä tässä on kysymys.

Tässä kilpailuneutraliteettia vaativassa esityksessä, jota nimenomaan nämä Euroopan unionin säännöt edellyttävät, on tärkeää, että tämä homma hoidetaan niin, että ei tarvitse jälkeinpäin sitten harmitella, miksi emme nyt toimineet. Minun lainopillinen tuntemukseni ei riitä, eikä ainakaan Euroopan unionin lain tuntemus, niin pitkälle, että olisiko sitten muita vaihtoehtoja tämän neutraliteetin hoitamiseen. Toivon, että eri valiokunnat omassa työssään tulevan talven ja alkukevään aikana kävisivät tästä hyvin perusteellisen keskustelun ja asiantuntijakuulemisen ja siitä syntyisi sitten tämä kyseisen ongelman ratkaisu.

Tärkeää on kuitenkin, että Metsähallituksen liiketoiminta, kun kerran se on nyt menossa siihen yhtiöön tai yhtiöitetään, on myös tarkkarajainen ja selkeä. Sellaisia systeemejä ei pidä laatia, joiden rajat eivät ole tarkat ja määräykset selvät. Viranomais tehtävät luonnostaan kuuluvat julkisen hallinnon piiriin, ja niissä ovat tietenkin virkamiehet sitä hoitamassa, kuten perustuslakimme edellyttää, ja sitten hallinnot ja muut tehtävät pantakoon erilleen. Kuten mainitsin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani, tässä on vaarana se, että kun toiminnot hajautuvat, ne etääntyvät toisistaan. Se on aito vaara, olkoonkin sitten, että pyrkimys on hyvä, mutta käytännössä näin on aina käynyt muissakin tapauksissa.

Tässä on muun muassa eräiden vihreiden kansanedustajien puheenvuoroissa vaadittu, että pitäisi laittaa erilaista maaomaisuutta eri tase-eriin. Ei missään tapauksessa. Koko maaomaisuuden pitää olla niin, että se on yhden johdon alla. Ei saa tällä keinolla tehdä, että laitetaan eri tase-eriin, erilaisten ääri liikkeen temmellyskenttään, jossa metsätaloutta harjoitetaan yhdellä tase-erällä, toisessa änkrysuojelijat määräävät asioista ja pahimmillaan Greenpeace siellä hilluu tekemässä sitä sun tätä. Tässä asiassa pitää määräysvallan ja joh-

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

tosuhteiden olla selvät ja omaisuuserien käytön selvää. Tällaista hallinnollista sekamelskaa ei pidä ruveta tekemään, kun kerran sitä tässä nyt ollaan torjumassa.

On luonnollista, että metsätalouden liiketoiminnan ja muun liiketoiminnan pitää olla kannattavaa. Se tuottovaatimus — en ota kantaa, mikä on oikea taso — minkä Metsähallitus on valtiolle tuottanut, sen reilu 100 miljoonaa vuodessa, on ihan hyvä tavoite. En sano, että sen pitää olla nouseva tai laskeva; pääasia on, että se on realistinen. Totta kai sen pitää kuvata myös tapahtumia, mitä tapahtuu Suomen puumarkkinoilla esimerkiksi. Jos hinnat laskevat, niin tuottovaatimuksenkin pitää laskea. Tähän bisnestoimintaan liittyy tietysti monta muuta asiaa, muun muassa kaivosoikeuksien myynti, sieltä saatavat tulot, maa-ainesten myynti, tonttikauppa ja niin edelleen. Tärkeää on kuitenkin, että nämäkin seikat tehdään selkeiksi, niin ettei jälkeinpäin tarvitse itkeä, että minkä virheen me teimmekään nyt.

Ja mitä tulee sitten tähän kahden johtajan ongelmaan, mikä tällä hetkellä talossa ilmeisesti on, ja ihan ilmiselvästi on: Tämä asia pitää kerta kaikkiaan kirjoittaa lakiin niin, että hallintosäännöt ja johtosäännöt ovat selvät. Talossa ei saa olla kuin yksi johtaja. Ei voi olla tilannetta, jossa kaksi eri johtajaa vetää eri suuntiin, toinen kannattaa taloustoimintaa ja järkevää menoa ja toinen vie äärisuojeluun, jossa mitään ei saisi tehdä. Tällainen meno ei kerta kaikkiaan käy. Toivon, että tässä asiassa saadaan syntymään eduskunnassa hyvä mietintö ja saadaan kaikki osapuolet kuulluiksi ja sen jälkeen tehdään selvä laki ja sen perustelut. Huom. lain perustelujen pitää olla niin selvät, että niitä sitten mahdollisesti tuomioistuin-käsittelyssä on helppo tulkita. Tämä yhden johtajan malli on se, jota lämpimästi kannatan, ja uskon, että kaikki valiokunnat, jotka antavat lausunnon, ottavat tähän kantaa omalta taholtaan ja mietinnön kirjoittava valiokunta tietenkin myös.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: On tärkeää, että tämä Metsähallituksen tuotto, jonka se vuosittain tuottaa, jakautuu niin kuin tähänkin asti eri kuntiin tämän maan alueella, niin että esimerkiksi edustaja Maijalan kotikunnan Savukosken kunnanjohtajan ei tarvitse nähdä unettomia öitä tai pelätä, että koko kunnan tulokehitys romahtaa. Nimenomaan kun nämä tulot kerätään tuolta maakunnista pohjoisesta ja itäisestä Suomesta, sinne myös tulee niitä hedelmiä, mitä tämä Metsähallitus tuottaa.

Sitten tämä esitys siitä, että pääkonttori pitäisi siirtää Rovaniemelle, on erinomainen esitys, sitä lämpimästi kannatan, ja sillä ehdolla vielä, että pääkonttori kun on menossa ehkä Rovaniemelle, niin se ei ole sitten Senaatti-kiinteistöjen omaisuutta, joka rahoittaa siitä ihan järjettömän vuokran. Senaatti-kiinteistöt on semmoinen järjestelmä, joka pitäisi tsaarinvallan aikaisena tai neuvostovallan aikaisena järjestelmänä tästä maasta lopettaa. Eihän siinä ole mitään järkeä, että se ei edes markkinataloutta elä — nimimerkillä kokemusta on muutamissa Ilomantsin tapauksissa, että siellä pyydettiin Helsingin mittatason vuokraa, vaikka oltiin Ilomantsissa, Suomen itäisimmässä kunnassa. Tällainen meno älköön koskaan tulko Metsähallituksessa tulevan pääkonttorin paikkaa valittaessa.

22.16 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Metsähallitus hallinnoi valtavaa määrää valtion maita ja vesiä, kolmannesta koko Suomesta. Näillä valtion eli meidän kaikkien yhdessä omistamilla mailla sijaitsee hyvin paljon sitä, mikä on luonnossamme arvokkainta, niin luonnolle itselleen kuin siellä kulkevalle luonnonystävälle. Meillä on käytössä myös jokamiehenoikeudet. Se on sellaista herkkua, josta monessa eurooppalaisessa maassa vain haaveillaan. Näihin jokamiehenoikeuksiin ei mielestäni tällä lakimuutoksella olla edelleenkaan puuttumassa. Jokamiehenoikeuksien säilyminen nykyisellään on suurimmalle osalle suomalaisista erittäin tärkeää.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Metsähallitus-lakia muutetaan, ja luonnonsuojelu- ja virkistyskäyttö näyttävät joutuvan ahtaalle. Tätä uudistusta on perusteltu myös EU:n kilpailusäädöksillä. Metsähallitus on merkittävä raakapuun myyjä. Sen katsotaan kilpailevan tässä muiden puunhankkijoiden kanssa. Lakiesityksen mukaan hakkuutoimintaa varten perustetaan valtion omistama yhtiö, työnimeltään valtion Metsätalous Osakeyhtiö. Yhtiölle annetaan yksinoikeus hakkuusiin valtion talousmetsissä. Valtion Metsätalous Osakeyhtiö saisi pääomakseen liikelaitos Metsähallituksen puunmyyntitoiminnan nykyiset varat ja myös velat. Varoihin kuuluvat myös saatavat puukaupoista. Se saisi myös eduskunnan päätöksellä siirtokelvottoman oikeuden hakata valtion talousmetsissä. Metsien omistus ja hallinnointi säilyisi ennallaan.

Hallituksen kärkihankkeita on muun muassa biotalous. Tulevaisuudessa merkittävän biotalouden raaka-aineen puun käyttö tulee lisäntymään huomattavasti uusien tuotteiden raaka-aineena. Nykyinen taloutemme pakottaa meidät kohtaamaan reaalityn. Jos Metsähallituksen tuotto on metsissä ollut huonoa sen arvoon nähden, tämän muutoksen jälkeen se lienee parempaa. Näin ainakin uskoa sopii. Tämäkin seikka ajanee Metsähallituksen kohti yhtiöittämistarvetta ilman ulkopuolista kilpailutuspainetta. Useat yritykset haluavat varmasti päästä hyödyntämään tätä mahdollisuutta eli tekemään bisnestä.

Tähän liittyy myös yritys siirtää valtion omistuksessa olevat 2,7 miljoonaa hehtaaria yleisvesialueita Metsähallituksen liiketalouden käyttöön. Nykyään ne kuuluvat Metsähallituksen taseen siihen osaan, joka muodostaa Luontopalvelut. Yleisvedet siirrettiin Metsähallituksen hoiviin jo 20 vuotta sitten. Tällöin yleisvesillä ei nähty taloudellista merkitystä. Nyt niillä nähdään bisnesmahdollisuuksia esimerkiksi tuulimyllyalueina, hiekannostossa ja kalanviljelyssä. Mielestäni viimeistään nyt tulee laajentaa mahdollisuuksia nykyisin lähes hyödyntämättä oleviin vesistöreitteihin ja Metsähallituksen tuhansiin järviin ja jokiin. Metsähallituksen vesistöt kaipaavat hoitokalastusta. Tiedän Metsähallituksen maita ja vesistöjä käyttävänä aktiivikalastajana ja -metsästäjänä, että nämä maat ja erityisesti vesistöt ovat liian vähällä käytöllä. Suomeen tuodaan suurin osa käytössämme olevasta ruokakalasta rajojemme ulkopuolelta. Viime vuonna maahamme tuotiin kalaa yli 116 miljoonaa kiloa. Tässäkin Metsähallitus voisi olla suunnannäyttäjänä kotimaisen kalan arvonnostamisessa siihen arvoon, mikä sille kuuluu. Satsaukset Metsähallituksen vesiin ja maihin jäävät Suomeen, jolloin myös kaikkien kustannusten ennustettavuus on mahdollista.

Suomessa, myös Metsähallituksen vesissä, kalastus on liian vähäistä. Tämäkin on yksi syy vesistöjemme nopeasti huonontuneeseen kuntoon. Alikalastuksen ja ruokakalan hankinnan vain kalatiskalet myötä vesiemme vähäarvoinen kala lisääntyy, vesistöjen sisäinen kuormitus kasvaa ja arvokala vähenee. Mikäli Metsähallitus vuokraisi vesistöjään luonnonravinnemenetelmää käyttävään kalankasvatukseen ja kalastusmatkailuyrittäjille, se mielestäni vähentäisi myös yhtiöittämisen paineita ja lisäisi tuottoja.

Maattomalle metsästäjälle helpoin ja monesti ainut tapa päästä metsästäämään on hankkia metsästyslupa valtion maille. Tätä mahdollisuutta ei saa muuttaa.

Arvoisa rouva puhemies! Mikäli Metsähallitus nyt yhtiöitetään ja toiminta rajataan niin, ettei myöhemminkään voida hävittää meille kallista ja rakasta kansallisomaisuutta, niin tästä voi tulla entistä parempi ja monipuolisempi yritys. Tällä esityksellä Metsähallitus pysyy yhtenä kokonaisuutena, kuten jo ministeri aikaisemmin kertoi.

22.21 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Metsät ovat suomalaisten vanhin sielunhoitaja. Kun metsien yhteydessä puhutaan taloudesta, on totuttu ajattelemaan lähinnä puun ja maan kaupallista arvoa, ja näin on tässäkin keskustelussa ollut. On muistettava, että myös

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

metsien virkistyskäyttö on taloudellisesti tärkeää sen lisäksi, että se on inhimillisesti erittäin tärkeää. Kaksi kolmasosaa suomalaisista liikkuu metsissä viikoittain, 96 prosenttia eli melkein jokainen vähintään kerran vuodessa. Myös metsiin liittyvällä terveyden edistämällä on taloudellinen arvo, vaikka se ei näykään Metsähallituksen taseissa. Suomen Latu-järjestö on muistuttanut, että metsätalouden tuotantotavoitteissa puhutaan kymmenistä miljoonista euroista, mutta liikkumisen lisäämisellä on mahdollisuus säästää sosiaali- ja terveystaloudessa 1—2 miljardia euroa eli noin satakertainen raha.

Monet ovat jo todenneet, että Metsähallitus omistaa kolmanneksen Suomen maa- ja vesialasta, eli Metsähallitus on Suomen suurin maanomistaja, ja kun Metsähallituksen asioita käsitellään, kyse on isänmaan ja yhteisen kansallisaarteemme luonnon kannalta erittäin merkittävistä asioista. Siihen nähden on hyvin erikoista, miten lyhyillä kuulemiskierroksilla tätä nimenomaista lakiversiota on valmisteltu. Debatissa jo tuotiin esille se, että muutosta perustellaan EU:n kilpailulainsäädännöllä, mutta suurin osa ehdotetuista muutoksista ei mitenkään liity EU-lainsäädäntöön. EU ei millään tavalla vaadi puuttumaan Luontopalveluihin eli julkisten hallintotehtävien päätösvaltaan eikä vaadi ratkaisuja, jotka myös vähentäisivät eduskunnan valtaa.

Hallituksen esitys kolmannelta tase-erästä hämärtää Luontopalvelujen ja liiketaloudellisen osan välistä eroa ja hämärtää myöskin sen kontrolloimista, että Metsähallituksen luontopalveluihin myönnettyt rahat käytetään niihin tarkoituksiin, mihin eduskunta on ne myöntänyt. Pahimmassa tapauksessa tämä saattaa vaarantaa jopa Lapin metsärauhan, koska tätä kolmatta tase-erää on vaikea ymmärtää miksikään muuksi kuin yritykseksi avata uusia alueita, ennen kaikkea valtion vesialueita, kaupalliselle hyödyntämiselle. Tämä ei suinkaan yksinkertaistaisi Metsähallituksen organisaatiota eikä valtionohjausta, vaan aivan päinvastoin. Vihreiden mielestä Metsähallituksen retkeilyalueet tulee siirtää pois intensiivisestä metsätalouskäytöstä ja vesialueet tulee jatkossakin pitää kaikkien yhteisenä kansallisomaisuutena. Perustettavan yhtiön pitää jatkossakin olla kokonaan valtion omistama, ja se pitää laissa todeta selvästi.

Arvoisa puhemies! Myös saamelaisten oikeuksista on tässä jo puhuttu. Monet ovat todenneet, että tänään YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien erikoisraportoiija Victoria Tauli-Corpuz on ilmaissut huolensa siitä, miten tämä lakiehdotus vaikuttaa saamelaisten oikeuksiin, koska siitä on pyyhitty pois edellisen hallituksen aikana huolellisesti valmistellut pykälät saamelaisten oikeudesta perinteisiin elinkeinoihinsa ja alueisiinsa. Tämä YK:n edustaja myös arvosteli sitä, että saamelaiskäräjillä on ollut vain rajoitettu mahdollisuus vaikuttaa lain valmisteluun, ja totesi, että tämä on vastoin YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen 19 artiklaa. Tämä on mielestäni hyvin valitettavaa, suorastaan käsittämätöntä. Näissä ylipyhityissä pykälissähän todettiin, että Metsähallituksen hankkeet eivät saa heikentää saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, ja myös annettiin saamelaisille oikeus hakea muutosta Metsähallituksen hallintopäätöksiin.

Hallitusta on paljon arvosteltu oudosta suhtautumisesta sivistykseen, tutkimukseen ja koulutukseen, ja tämä lakiesitys kertoo oudosta suhtautumisesta myös perustuslakiin ja vähemmistöjen oikeuksiin. Perustuslaki ja muukin lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset asettavat valtiovalle sitovia velvoitteita kuulla saamelaisia heitä koskevien lakiesitysten valmistelussa. Tätä periaatetta hallitus rikkoo, ja toivon kovasti, että eduskuntakäsittelyssä korjataan tämä puute.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

22.26 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Hassi totesikin, esimerkiksi metsissä ja luonnossa liikkuminen on mitä parasta liikuntaa, myös mitä parasta terapiaa, ja sitä varmasti voi suositella meille kaikille, jos ja kun nyt saamme tämän syksyn pakettiin ja pääsemme pienelle hengähdystauolle.

Mutta sitä ennen vielä muutama sana tästä Metsähallitus-laista, joka on lähetekeskustelussa ja paljon keskustelua herättänytkin. Paitsi että tänään täällä salissa on kuultu monia hyviä puheenvuoroja, niin keskustelu on ollut varsin vilkasta myös tässä valmistelun aikana. Totta tosiaan on niin, että oli erittäin hienoa, että ministeri Tiilikaisella oli mahdollisuus tänään viettää iltaa täällä eduskunnan täysistunnossa meidän kanssamme tämän merkittävän ja ison asian kanssa. Metsähallituksen hallinnoimana on yksi kolmasosa meidän rakkaan maamme pinta-alasta, kuten todettua, ja sen vuoksi tämä on hyvin merkittävä laki.

Kuten ministeri moneen otteeseen ilahduttavasti totesikin, lopullinen päätöksenteko tässä niin kuin muissakin lakimuutoksissa on aina eduskunnalla, ja nyt tämä lakiesitys siirtyy valiokuntiin käsittelyyn. On tärkeää ja tarkoituksenmukaista, että niitä huolia ja kysymyksiä, joita valmisteluun on liittynyt ja joita tänäänkin on kuultu, huomioidaan valiokuntien kuulemisissa ja käsittelyssä.

Muutamia evästyksiä tähän valiokuntatyöhön.

Lähtökohtana tulee ilman muuta olla nimenomaan se, että Metsähallitus on jatkossa selkeästi yhtenäinen kokonaisuus, ja tähän tämän lakiuudistuksen tulee pohjautua. Yhtiöittäminen sinällään ei mielestäni aiheuta suuria ongelmia, ja varmasti asia on perusteltua käsitellä juurikin nyt, kun tämä hankintalaki on uudistumassa. Yhtä mieltä ollaan varmasti myös siitä, että todellisen ohjauksvallan tulee säilyä edelleen kansan valitsemalla eduskunnalla, ja kun kysymys on meidän kansallisomaisuudestamme, niin sen omistajuuden täytyy säilyä siellä, mihin se kuuluu. Paljon kulminoituu Luontopalveluiden jatkoon, ja tässä tulee olla ihan yksiselitteinen kanta. Tämä toiminta on turvattava, ja Luontopalveluiden selkeän roolin täytyy myös lakiin olla selkeästi kirjattuna.

Mikä tämä malli lopulta onkaan, niin sen täytyy olla selkeä, rakenteen täytyy olla selkeä ja myös ohjauksen ja johtajuuden täytyy olla selkeää. Aivan keskeinen kysymys on se, miten tätä mallia johdetaan. Riitelylle ja vastakkainasettelulle ei tässäkään kokonaisuudessa ole sijaa. Kuten kestävä kehityksen periaatteisiin kuuluu, joihin ministerikin puheessaan viittasi, tässä kokonaisuudessa täytyy pyrkiä tasapainoon. Metsien taloudellinen hyötykäyttö ja Luontopalvelut eivät voi olla keskenään ristiriidassa eikä asetettuina vastakkain. Tämä tarkoittaa myös sitä, että uuden järjestelmän tulee tukea ministeriöiden välisen yhteistyön parantamista.

Vielä on valiokuntakäsittelyssä varmasti tarpeen selkiyttää varsin monimutkaiselta vaikuttavan liikelaitosjärjestelyn näitä tasekokonaisuuksia, mitä tehtäviä lopulta kuuluu julkisten hallintotehtävien taseeseen ja mikä rooli on tällä niin kutsutulla kolmannella taseella. Lukuisat järjestöt ovat ilmaisseet huolensa, ja nämä viestit huomioidaan totta kai normaalin tavan mukaisesti valiokuntakäsittelyssä asiantuntijakuulemisten kautta. Tänään olemme vielä kuulleet, miten YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto on antanut Suomelle nuhteita lakiesityksestä liittyen saamelaisten oikeuksiin. Mielestäni on aivan selvää, että tältä osin lakiesitystä täytyy ilman muuta tarkastella valiokuntakäsittelyn yhteydessä myös ihmisoikeusnäkökulmasta.

22.31 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että Metsähallitus pysyy kotimaisena toimijana, siitä on kaikilla yhteinen näkemys.

Punkt i protokollet PR 84/2015 rd

Meillä on onneksi nytten yhtä aikaa käsittelyssä myös selkeä laki koko osakeyhtiöstä, eli meillä on käsittelyssä laki valtion Metsätalous Osakeyhtiöstä. Nykyisellä järjestelyllä nykyisessä Metsähallituksessa on saatu aikaiseksi tilanne, että lähes kaikki työ saadaan teetettyä kotimaisella työvoimalla ja kotimaisilla yrityksillä. Esimerkiksi paikallisia nuoria saadaan työllistettyä. Meillä Savukoskellakin lähes kaikki nuoret ovat saaneet aina kesätyöpaikan Metsähallituksesta metsänistutuksessa. Tällä nykyisellä säädöskuviolla, miten tällä hetkellä toimitaan, on saatu hallittua, että töistä ei mene paljoa ulkomaalaisille toimijoille. Nyt tässä uudessa osakeyhtiössä on lähdetty varmasti samasta tilanteesta, ja mitä minä olen näitä säädöksiä tulkinnut, niin pyritään siihen, että tilanne ei muuttuisi nykytilasta kovinkaan paljoa, elikkä todellakin saataisiin töitä ennen kaikkea paikkakunnalle ja paikallisille toimijoille. Tietenkin kotimaisten toimijoiden pitää olla kilpailukykyisiä, emme me ala sitä varmastikaan huonontamaan.

On ollut pelko, että yrityksen osakkeita voidaan myydä esimerkiksi ulkomaalaisille, mutta se on eduskunnan päätettävissä, voidaanko myydä vai ei. Mutta jo nykyisinkinhän meillä on se tilanne, että tämä eduskunta voi päättää, että myymme huomattaviakin määriä valtion maita jollekin yksityiselle toimijalle, elikkä tämä pelkotila on olemassa jo nyt. Se on meidän päätettävissämme, hoidetaanko nämä asiat Suomessa valtion toimesta vai jonkun muun toimesta.

Lopuksi kiitos teille kaikille, että niin moni kokee tämän meille erittäin tärkeän lain yhteiseksi asiaksi. Tehdään tästä niin hyvä kuin nyt osaamme ja pystymme.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till jord- och skogsbruksutskottet, som grundlagsutskottet och miljöutskottet ska lämna utlåtande till.